

Art making for a plastic free ocean

- a guide for CSO's, youth and environmental organisations, pedagogues, volunteers and other activists

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Η τέχνη που στρέφεται στην απαλλαγή των ωκεανών
από το πλαστικό** - ένας οδηγός για ΟΚΠ, οργανισμούς στον τομέα της νεολαίας και
περιβαλλοντικών θεμάτων, παιδαγωγούς, εθελοντές και άλλους ακτιβιστές

OCEA(n)RT - ενίσχυση της συμμετοχής των νέων στην προστασία των ωκεανών μέσω των εικαστικών τεχνών

IO1: Οδηγός για ΟΚΠ, οργανισμούς στον τομέα της νεολαίας και περιβαλλοντικών θεμάτων, πολιτιστικούς φορείς και καλλιτέχνες
Παραγόμενο υλικό/παραγόμενα προϊόντα: Υλικό μάθησης/διδασκαλίας/κατάρτισης – Πρακτικός οδηγός/εγχειρίδιο/οδηγός χρήσης

Επικεφαλής οργανισμός: TILLT (SE)

Συμμετέχοντες Οργανισμοί: All For Blue (GR), CIP Citizens In Power (CY), Interarts (ES), KMOP (GR), Artit London (GB), Reframe (BE)

Μέσα: Διαδίκτυο, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, Ιστότοπος και Άλλα

Διαθέσιμες γλώσσες: Αγγλικά, Ελληνικά, Ισπανικά

Σύνδεσμος: www.oceanrtproject.eu/en_gb/lesson/iol

IO2: Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δεξιοτήτων για νέους εργαζόμενους

Παραγόμενο υλικό: Επιμορφωτικά μαθήματα/προγράμματα σπουδών – Σχεδιασμός και ανάπτυξη

Επικεφαλής Οργανισμός: KMOP (GR)

Συμμετέχοντες Οργανισμοί: All For Blue (GR), CIP Citizens In Power (CY), Interarts (ES), KMOP (GR), Artit London (GB), Reframe (BE)

Μέσα: Διαδίκτυο, Διαδραστικό υλικό, Ιστότοπος και Άλλα

Διαθέσιμες γλώσσες: Αγγλικά, Ελληνικά, Ισπανικά

Σύνδεσμος: www.oceanrtproject.eu/en_gb/lesson/iol

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθμός Σύμβασης Επιχορήγησης: 2020-1-SE02-KA227-YOU-003114

Διάρκεια έργου: 01-04-2021 έως 30-06-2022

Ιστοσελίδα: www.oceanrtproject.eu

ARTIT

inter
arts

TIJJT

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δε συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών της, και η Επιτροπή δε φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Το έργο αδειοδοτείται με τον τύπο άδειας: Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση 4.0 της Creative Commons στην Παγκόσμια βάση δεδομένων

Contents

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κατάδυση – Ωκεανοί και πλαστική ρύπανση. Η σοβαρότητα του οικολογικού ζητήματος	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Πώς να μην πνιγείτε - Η δράση φέρνει αλλαγές και σας κάνει να αισθάνεστε καλύτερα	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εξερεύνηση και κοινή χρήση - Η επίδραση της τέχνης 14	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πλέουμε μαζί στο ίδιο καράβι - Η προσέλκυση της συμμετοχής των νέων	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου - Οι εικαστικές τέχνες που στρέφονται στην απαλλαγή των ωκεανών από το πλαστικό - εργαστήρια 20.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Πλοήγηση στον Ωκεανό – Διδάγματα και βέλτιστες πρακτικές	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Ισχυρά ρεύματα - Εκδηλώσεις για την ενίσχυση του αντίκτυπου των πρωτοβουλιών για περιβαλλοντική δράση	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Μαζί μπορούμε να μετατρέψουμε μια σταγόνα στον ωκεανό σε ένα κύμα αλλαγών- Οργάνωση.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Κάλυψη νομοθετικών κενών - Συγκριτικές προσεγγίσεις ανά χώρα: νομοθεσία.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Εμβάθυνση – Έρευνα, εκθέσεις και άλλοι σπουδαίοι πόροι	41

TABLE OF CONTENTS

4	Introduction - About Ocea(n)rt	
5	Chapter 1: Diving in - Plastic oceans and why they matter	28
13	Chapter 2: How not to drown - Action drives change, and makes you feel better	30
14	Chapter 3: Exploring and sharing - The impact of art	31
16	Chapter 4: We're in this boat together - Youth engagement	33
20	Chapter 5: Sounding the horn - Art-making for a plastic free ocean	37
		Chapter 6: Navigating the ocean - Lessons learned and best practices
		Chapter 7: Strong currents - Enhancing impact
		Chapter 8: Little drops of water make the mighty ocean - Getting organised
		Chapter 9: Catching up - Countries in comparison: legislation
		Chapter 10: Going deeper - Research, reports, and other great resources

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Οδηγός OCEA(n)RT για ΟΚΠ, οργανισμούς στον τομέα της νεολαίας και περιβαλλοντικών θεμάτων, πολιτιστικούς φορείς και τους απλούς πολίτες προσβλέπει στην προώθηση της συμμετοχής των νέων σε δραστηριότητες και δράσεις που αφορούν την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών, που μπορούν να γίνουν στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των πλαστικών απορριμμάτων. Ο Οδηγός αυτός περιέχει κατευθυντήριες γραμμές, μεθόδους, εργαλεία και υλικό που μπορεί να εμπνεύσει επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας στις προσπάθειές τους για ενίσχυση της συμμετοχής των νέων σε θέματα που αφορούν την προστασία των ωκεανών μέσω του κεντρικού ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η ψηφιακή τέχνη και η διάχυσή/η διάδοσή της στο ευρύτερο κοινό. Ο παρόντας Οδηγός μπορεί να συμβάλει στην υποστήριξη των προσπαθειών σας για ενίσχυση του νεανικού ακτιβισμού σε θέματα επιμόρφωσης-ευαισθητοποίησης του κοινού για την περιβαλλοντική αποκατάσταση των ωκεανών μέσω της καλλιτεχνικής έκφρασης που προσφέρουν οι εικαστικές τέχνες.

Εάν είστε ακτιβιστής, καλλιτέχνης, παιδαγωγός, δάσκαλος, επαγγελματίας στον τομέα της νεολαίας, εθελοντής ή υπεύθυνος άλλου είδους κοινοτικών οργανώσεων, ο παρόντας οδηγός μπορεί να συμβάλει:

- Στην οργάνωση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων με στόχο την ενημέρωση, τον προβληματισμό και τη δράση που μπορεί να γίνει στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής προστασίας των ωκεανών·
- Στον σχεδιασμό διδακτικών προγραμμάτων και εργαστηρίων για νέους·
- Στην οργάνωση εικαστικών παρεμβάσεων για την ευαισθητοποίηση και υποστήριξη της περιβαλλοντικής προστασίας των ωκεανών από την ευρύτερη κοινότητα

Ο οδηγός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο αλλά είναι τόσο πρακτικός ως προς την χρήση του, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή από την οποία μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες για επιμέρους θέματα. Ο Οδηγός παρέχει ένα πλούσιο υλικό από συνδέσμους με πολύτιμους πόρους, εκθέσεις, ιστοσελίδες, βίντεο κτλ., το οποίο παρέχει τη δυνατότητα στους αναγνώστες για μια επιφανειακή ανάγνωση ή εις βάθος ανάλυση στα θέματα που αφορούν την ρύπανση των ωκεανών και τις μεθόδους που μπορούν να εφαρμοστούν για την ενίσχυση της συμμετοχής των νέων σε δραστηριότητες που αφορούν την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών.

Υπάρχει ένας ακόμη πόρος του OCEA(n)RT! Αυτός αφορά το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δεξιοτήτων του OCEA(n)RT που είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά με τον Οδηγό OCEA(n)RT. Ο Οδηγός Προγράμματος Ανάπτυξης Δεξιοτήτων αναλύει τις πρακτικές που μπορούν να ακολουθηθούν για την ενίσχυση της συμμετοχής των νέων σε θέματα που αφορούν την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών μέσω καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων γύρω από τις εικαστικές τέχνες.

Είναι διαθέσιμος στο www.oceanrtproject.eu

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κατάδυση – Ωκεανοί και πλαστική ρύπανση. Η σοβαρότητα του οικολογικού ζητήματος

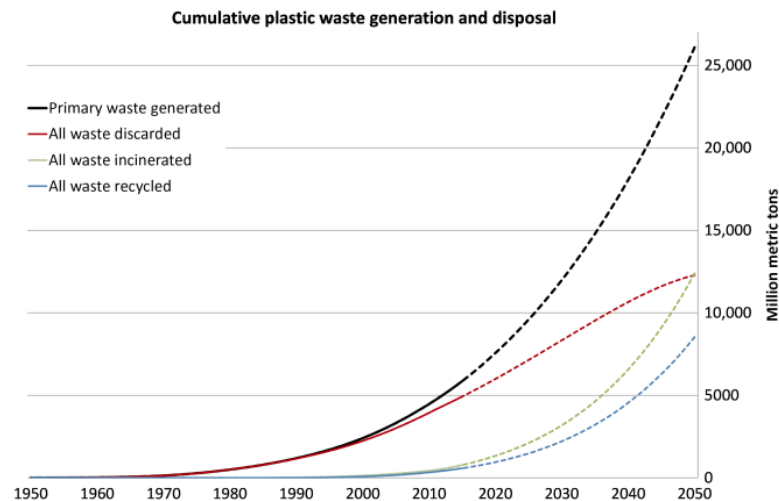
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Το πλαστικό είναι ένα φτηνό, ανθεκτικό και ελαφρύ υλικό που μπορεί να διευκολύνει και να κάνει πιο πρακτική τη ζωή μας με διάφορους τρόπους. Από την αρχή της μαζικής παραγωγής του γύρω στο 1950, το πλαστικό είχε ριζικό αντίκτυπο στο επισιτιστικό σύστημα, στη μεταφορά καυσίμων, στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπολογιστών και κινητών τηλεφώνων και στην πρόοδο των σωστικών μέσων της σύγχρονης ιατρικής. Η διαθεσιμότητα και οι πολλαπλές εφαρμογές του συνέβαλαν στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου και έγιναν σχεδόν ένα αναπόφευκτο μέρος της καθημερινότητάς μας. Η παγκόσμια παραγωγή πλαστικού αυξήθηκε εκθετικά από τους 2 εκατομμύρια τόνους το 1950 στους 137 εκατομμύρια τόνους το 1993, σημειώνοντας μια κατακόρυφη άνοδο στους 381 εκατομμύρια τόνους το 2015¹ και στους 367 εκατομμύρια τόνους το 2020² (συμπεριλαμβανομένης της μείωσης που σχετίζεται με την πανδημία του Covid-19).

Ωστόσο, παρά τα επιτεύγματα που έφερε η μαζική παραγωγή του πλαστικού υπάρχει αδιαμφισβήτητα μια πολύ αρνητική πτυχή που συνδέεται με αυτή. Εάν το πλαστικό δεν προέρχεται, παράγεται, χρησιμοποιείται ή δεν απορρίπτεται σωστά, τότε έχει αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και στην υγεία μας.

Τα περισσότερα πλαστικά κατασκευάζονται από ορυκτά καύσιμα ενώ σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής τους εκπέμπονται αέρια του θερμοκηπίου - από την εξόρυξη των ορυκτών καυσίμων στη διαδικασία κατασκευής τους έως τις εκπομπές που απελευθερώνουν ακόμη και πολύ μετά την απόρριψή τους.

Τα παραγόμενα χημικά όπως οι φθαλικές ενώσεις, η δισφαινόλη Α, τα επιβραδυντικά φλόγας και οι υπερφθοριωμένες αλκυλιωμένες ουσίες είναι όλα χημικές ουσίες που απελευθερώνονται στις θάλασσες από τα πλαστικά απόβλητα. Αυτές οι χημικές ουσίες είναι γνωστό ότι έχουν πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, όπως είναι οι ενδοκρινικές διαταραχές, η μείωση της ανδρικής γονιμότητας, η παράλυση του νευρικού συστήματος και η αύξηση του κινδύνου για καρκίνο³.

Μέχρι το 2015, είχαν παραχθεί περίπου 6300 τόνοι πλαστικών απορριμμάτων, περίπου το 9% των οποίων είχε ανακυκλωθεί, το 12% κάηκε και το 79% είχε συσσωρευτεί σε χώρους υγειονομικής ταφής ή στο φυσικό περιβάλλον».⁴

Εικόνα: Η αθροιστική παραγωγή και διάθεση των πλαστικών αποβλήτων (σε εκατομμύρια μετρικούς τόνους). Οι συμπαγείς γραμμές δείχνουν ιστορικά δεδομένα από το 1950 έως το 2015. Οι διακεκομμένες γραμμές δείχνουν προβλέψεις/εκτιμήσεις ιστορικών τάσεων έως το 2050.

¹ Ritchie, H and Roser, M (2018). Global plastics production, 1950 to 2015. Our World in Data: <https://ourworldindata.org/plastic-pollution#global-plastic-production>.

² The Brussels Times (2021). Plastic production and consumption fell during the pandemic: <https://www.brusselstimes.com/news/business/173272/plastic-production-and-consumption-fell-during-the-pandemic/>.

³ Landrigan, P.J. et al (2020). Human Health and Ocean Pollution. Annals of Global Health, 86(1): <https://annalsofglobalhealth.org/article/10.5334/aogh.2831/>.

⁴ Geyer, R et al (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made, in ScienceAdvances, Vol 3, Issue 7: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.1700782#F1>.

Μόλις απορριφθούν στη φύση, τα πλαστικά μπορούν να διαβρωθούν και να διασπαστούν σε πολύ μικρά σωματίδια. Τα θραύσματα και οι ίνες μικρότερες από 5 mm ονομάζονται *μικροπλαστικά*. **Αυτά τα μικροσκοπικά πλαστικά σωματίδια καταλήγουν σχεδόν παντού και βρίσκονται πλέον στα θαλασσινά, το αλάτι, το μέλι, το νερό της βρύσης, το εμφιαλωμένο νερό και το γάλα.**⁵ Οι επιστήμονες ανησυχούν για τις επιπτώσεις στη θαλάσσια ζωή, στα οικοσυστήματα του γλυκού νερού, στην επίγεια άγρια ζωή και στην ανθρώπινη υγεία.

Εν ολίγοις, η παραγωγή και η κατανάλωσή πλαστικών και η αδυναμία βιώσιμης διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων έχουν δημιουργήσει ένα διαρκώς αυξανόμενο πρόβλημα που πρέπει να διευθετηθεί σε όλα τα επίπεδα.

«Χωρίς μια καλά σχεδιασμένη και προσαρμοσμένη στρατηγική διαχείρισης των πλαστικών υλών στο τέλος της ζωής τους, οι άνθρωποι διεξάγουν ένα ανεξέλεγκτο πείραμα σε παγκόσμια κλίμακα, στο οποίο δισεκατομμύρια μετρικοί τόνοι πλαστικών θα συσσωρευτούν σε όλα τα μεγάλα χερσαία και υδάτινα οικοσυστήματα του πλανήτη.»⁶

Ανεξάρτητα από το αν ζούμε σε παράκτιες περιοχές ή στην ενδοχώρα, όλοι χρειαζόμαστε έναν υγιή ωκεανό για να επιβιώσουμε και να ευημερήσουμε. Ο ωκεανός παράγει το μεγαλύτερο μέρος του οξυγόνου που αναπνέουμε, μας βοηθά να επισιτιζόμαστε, καθαρίζει το νερό που πίνουμε και ρυθμίζει το κλίμα μας. Η προστασία των ωκεανών συνιστά προστασία του κλίματος, και επομένως του μέλλοντος μας στη γη.

⁵ Nor, N. (2021). Lifetime Accumulation of Microplastic in Children and Adults. *Environment Science Technology* 2021, 55, 8, 5084–5096: <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.est.0c07384>; and Cox, K. (2019) Human Consumption of Microplastics. *Environment Science Technology* 2019, 53, 12, 7068–7074: <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.est.9b01517>.

⁶ Geyer, R et al. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. *ScienceAdvances*, Vol 3, Issue 7: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.1700782#F1>.

Η πλαστική ρύπανση των θαλασσών

Ένα σημαντικό μέρος των πλαστικών που παράγεται παγκοσμίως εισέρχεται και παραμένει στο θαλάσσιο οικοσύστημα.

Εκτιμάται ότι 10 εκατομμύρια μετρικοί τόνοι πλαστικών απορριμμάτων καταλήγουν στον ωκεανό κάθε χρόνο⁷. Τα πλαστικά ισοδυναμούν με το 80% των θαλάσσιων απορριμμάτων, με ετήσιες εισροές στον ωκεανό από ποτάμια που υπολογίζονται σε 1,15–2,41 εκατομμύρια τόνους ενώ η παρουσία πλαστικών έχει καταγραφεί σε περισσότερα από 1.400 θαλάσσια είδη.⁸

Η ρύπανση των ωκεανών είναι πραγματικά ένα παγκόσμιο πρόβλημα. Βρίσκεται στις ακτές κάθε ηπείρου. Πηγάζει από πολλαπλές πηγές και ξεπερνά τα εθνικά σύνορα. Επιδεινώνεται συνεχώς και, στις περισσότερες χώρες, δεν ελέγχεται αποτελεσματικά.

«Το κόστος της αδιαφορίας/αμέλειας σχετικά με την επίμονη συσσώρευση πλαστικών στο περιβάλλον θα μπορούσε να είναι τεράστιο. Θα πρέπει λοιπόν να σκεφτούμε λογικά και να δράσουμε όσο πιο γρήγορα μπορούμε για να μειώσουμε τη συσσώρευση πλαστικού στο περιβάλλον».
Matthew MacLeod, επικεφαλής συγγραφέας της μελέτης «Η παγκόσμια απειλή από την πλαστική ρύπανση» (2021)⁹

Κύριες πηγές θαλάσσιων πλαστικών αποβλήτων στην Ευρώπη και η Οδηγία SUP

Τα 10 πιο συνηθισμένα πλαστικά αντικείμενα μιας χρήσης που βρίσκει κανείς στις ευρωπαϊκές παραλίες, συμπεριλαμβανομένων των αλιευτικών εργαλείων, ισοδυναμούν με το 70% όλων των θαλάσσιων απορριμμάτων στην ΕΕ. Αυτά τα αντικείμενα είναι:

- Μπατονέτες από βαμβάκι
- Μαχαιροπίρουνα, πιάτα, καλαμάκια και αναδευτήρες
- Μπαλόνια και ράβδοι για μπαλόνια
- Κουτιά φαγητού
- Ποτήρια για αφέψιμα
- Κουτιά αφέψιμων
- Αποτσίγαρα
- Πλαστικές σακούλες
- Πακέτα και περιτυλίγματα
- Υγρά μαντηλάκια και είδη υγιεινής

Τα παραπάνω θέματα αντιμετωπίζονται στην *Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση των επιπτώσεων μέρους των πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον*, που συνήθως αναφέρεται ως **Οδηγία για τα πλαστικά μιας χρήσης (SUP)**. Η οδηγία αφορά μια σειρά πολιτικών μέτρων για τα πλαστικά είδη μιας χρήσης και αλιευτικά εργαλεία, συμπεριλαμβανομένης της επιβολής περιορισμών στην αγορά τους για τη μείωση της κατανάλωσής τους, των προδιαγραφών/απαιτήσεων σχεδιασμού και επισήμανσης και προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης παραγωγού (EPR). Τέθηκε σε ισχύ στις 3 Ιουλίου 2019 και τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν προθεσμία μέχρι τις 3 Ιουλίου 2021 για να μεταφέρουν την οδηγία στο εθνικό δίκαιο και να υιοθετήσουν τα σχετικά μέτρα για την επιτυχή εφαρμογή της οδηγίας.

[Μπορείτε να βρείτε ολόκληρη την Οδηγία SUP εδώ >](#)

Στο κεφάλαιο 9 του οδηγού μπορείτε να διαβάσετε περισσότερα σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της Οδηγίας SUP σε διάφορες χώρες της ΕΕ.

Γνωρίζεις για τα βιοπλαστικά;

- Υπάρχει ευρεία σύγχυση μεταξύ των καταναλωτών σχετικά με τη βιωσιμότητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των διάφορων τύπων πλαστικών.

⁷ Landrigan, P.J. et al. (2020). Human Health and Ocean Pollution. *Annals of Global Health*, 86(1): <https://annalsglobalhealth.org/article/10.5334/aogh.2831/>.

⁸ United Nations (2021). The Second World Ocean Assessment (WOA II), vol. 1: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-04/woa-ii-vol-i.pdf>.

⁹ Stockholm University. (2021). Is global plastic pollution nearing an irreversible tipping point?. *ScienceDaily*: www.sciencedaily.com/releases/2021/07/210701140931.htm.

- Ο γενικός όρος «βιοπλαστικά» χρησιμοποιείται συχνά για να περιγράψει ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών υλικών και οι όροι «βιο-βασισμένα», «βιοαποικοδομήσιμα» και «λιπασματοποιήσιμα» μπορεί να είναι παραπλανητικά.
- Δεν είναι όλα τα βιολογικά υλικά βιοδιασπώμενα ή κομποστοποιήσιμα.
- Το βιοπλαστικό που καταλήγει σε ένα θαλάσσιο περιβάλλον μπορεί να προκαλέσει τα ίδια προβλήματα με το πλαστικό που έχουν ως βάση το πετρέλαιο.

[Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους όρους Βιολογικής Προέλευσης, Βιολογικής Βάσης, Βιοδιασπώμενο/ Βιοαποικοδομήσιμο, Λιπασματοποιημένο, Ανακυκλώσιμο και Φυτικό και τις σημασίες τους>](#)

Γνωρίζεις ότι η ρύπανση των ωκεανών συμβάλλει στην κοινωνική ανισότητα;

Η ρύπανση των ωκεανών είναι επίσης βαθιά άδικη. «Η ρύπανση των ωκεανών και όλες οι αρνητικές επιπτώσεις που συνεπάγονται με αυτή βαραίνουν δυσανάλογα τους πληθυσμούς των μικρών νησιωτικών εθνών, των αυτόχθονων κοινοτήτων, των παράκτιων κοινοτήτων στον Παγκόσμιο Νότο και των αλιευτικών κοινοτήτων ανά το παγκόσμιο. Πρόκειται για πληθυσμούς οι οποίοι δημιουργούν ελάχιστα ποσά ρύπανσης. Το μεγαλύτερο μέρος της ρύπανσης στην οποία εκτίθενται προέρχεται από μακρινές πηγές. Πρόκειται λοιπόν για μια περιβαλλοντική αδικία σε παγκόσμια κλίμακα».¹⁰

¹⁰ Landrigan, P.J. et al. (2020). Human Health and Ocean Pollution. *Annals of Global Health*, 86(1): <https://annalsofglobalhealth.org/article/10.5334/aogh.2831/>.

Η θαλάσσια ρύπανση που σχετίζεται με την πανδημική κρίση του COVID

Η πρόσφατη πανδημία του COVID-19 οδήγησε στην αυξημένη ζήτηση πλαστικών μιας χρήσης εντείνοντας την πίεση στο ήδη υπάρχον ανησυχητικό πρόβλημα.

Μέχρι το 2021, περισσότεροι από οκτώ εκατομμύρια τόνοι πλαστικών απορριμμάτων που σχετίζονται με την πανδημία έχουν συσσωρευτεί, με περισσότερους από 25.000 τόνους να εισέρχονται στον ωκεανό. Το μεγαλύτερο μέρος του πλαστικού αυτού προέρχεται από ιατρικά απόβλητα που παράγονται από νοσοκομεία (87,4%), εξοπλισμό ατομικής προστασίας (7,6%) και συσκευασίες ηλεκτρονικών προϊόντων (4,7%).¹¹

Ένα χρόνο αφού ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) κήρυξε επίσημα τη νόσο του COVID-19 ως πανδημία, το Ocean Conservancy δημοσίευσε μια πρώτη στο είδος της έκθεση που αφορά την παρακολούθηση/τον έλεγχο της ρύπανσης από τον εξοπλισμό ατομικής προστασίας (PPE) - και τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί στους ωκεανούς, επισημαίνοντας ότι η κατάσταση έχει επιδεινωθεί σε σημαντικό βαθμό.¹²

Σύμφωνα με μια εκτίμηση, χρησιμοποιούμε 129 δισεκατομμύρια μάσκες προσώπου παγκοσμίως κάθε μήνα¹³ και σύμφωνα με μια άλλη, περίπου 1,56 δισεκατομμύρια μάσκες προσώπου κατέληξαν στους ωκεανούς το 2020.¹⁴ Τα πλαστικά υπολείμματα θέτουν ένα σημαντικό αριθμό περιβαλλοντικών κινδύνων για τα θαλάσσια ζώα, τα οποία μπορεί να τρέφονται ή να εγκλωβίζονται σε πλαστικά απόβλητα.¹⁵ Αυτά τα πλαστικά απόβλητα συσσωρεύονται κυρίως σε παραλίες και παράκτια ιζήματα και δημιουργούν ένα μακροχρόνιο πρόβλημα για το ωκεάνιο περιβάλλον.

Γνωρίζεις για τις μάσκες προσώπου ΜΑΠ...?

- Οι ιατρικές μάσκες προσώπου μιας χρήσης που πολλοί από εμάς χρησιμοποιούμε κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 περιέχουν πλαστικό - συγκεκριμένα πολυπροπυλένιο, το ίδιο πλαστικό που χρησιμοποιείται για τα καλαμάκια και τα μπουκάλια κέτσαπ.
- Σύμφωνα με τις εισηγήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), αντί για πλαστικές μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε επαναχρησιμοποιήσιμες υφασμάτινες μάσκες στις περισσότερες περιπτώσεις, αποφεύγοντας το επιβλαβές και δύσκολο ανακυκλώσιμο πλαστικό που καταλήγει στον ωκεανό. Βίντεο: [Ιατρικές και υφασμάτινες μάσκες: ποιος φοράει τι & πότε;](#) (ΠΟΥ, 2020, 01:32)
- Εάν χρειάζεται να χρησιμοποιήσετε ιατρική μάσκα που περιέχει πλαστικό, έχει μεγάλη σημασία ο τρόπος με τον οποίο θα την πετάξετε στα σκουπίδια! Ψάξτε τις καλύτερες δυνατές επιλογές σε τοπικό επίπεδο. Για να είστε σίγουροι ότι κανένα ζώο ή οργανισμός στην άγρια φύση δε θα μπλεχτεί στην πλαστική μάσκα - κόψτε τα λουριά των αυτιών όταν την πετάξετε!

¹¹ Pen, Y et al. (2021). Plastic waste release caused by COVID-19 and its fate in the global ocean. Proceedings of the National Academy of Sciences Nov 2021, 118 (47) e2111530118; DOI: 10.1073/pnas.2111530118.

¹² <https://oceanconservancy.org/blog/2021/03/30/assessing-ppe-pollutions-impact-ocean/>

¹³ Elvis Genbo Xu, Zhiyong Jason Ren. Preventing masks from becoming the next plastic problem. Frontiers of Environmental Science & Engineering, 2021; 15 (6) DOI: 10.1007/s11783-021-1413-7

¹⁴ Ocean Asia (2020). Masks on the Beach: The Impact of COVID-19 on Marine Plastic Pollution: <https://oceansasia.org/covid-19-facemasks/>.

¹⁵ Hiemstra, A. et al. (2021). The effects of COVID-19 litter on animal life, Animal Biology, 71(2), 215-231. DOI: [10.1163/15707563-bja10052](https://doi.org/10.1163/15707563-bja10052).

«Η παραγωγή πλαστικών πρόκειται να τετραπλασιαστεί σχεδόν μέχρι το 2050 – επομένως δεν μπορούμε να «ανακυκλώσουμε» το πρόβλημα. Για να δημιουργήσουμε έναν κόσμο χωρίς πλαστικά απόβλητα, πρέπει να κλείνουμε τη βρύση και να μην σφουγγαρίζουμε το πάτωμα». Rebecca Prince-Ruiz, ιδρύτρια του Plastic Free, Ιούλιος 2020¹⁶

Επομένως, τι μπορεί να γίνει και από ποιον;

Η σωστή χρήση του πλαστικού πρέπει να είναι βιώσιμη, δηλαδή αυτό να χρησιμοποιείται μόνο σε κατάλληλα μέρη, να είναι αποδοτικό από πλευράς πόρων και κλίματος, να μην είναι τοξικό και οι ροές των αποβλήτων του να είναι κυκλικές με ελάχιστες διαρροές.¹⁷

Για αυτό χρειαζόμαστε:

- Πρώτες ύλες και παραγωγή με ελάχιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Έξυπνη χρήση πόρων
- Ελάχιστη διαρροή πλαστικού στη φύση και
- Σημαντική αύξηση και αναβάθμιση της ποιότητας της ανακύκλωσης

Ο καθένας από εμάς μπορεί να κάνει κάτι, αλλά είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι το πρόβλημα του πλαστικού δεν μπορεί να λυθεί μόνο σε ατομικό επίπεδο. Για την επίτευξη μιας βιώσιμης λύσης στο πρόβλημα της ρύπανσης από πλαστικό, **απαιτείται δράση και συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα**, ενώ πολλές από τις λύσεις συνδέονται με τον επανασχεδιασμό των προϊόντων, η επιτυχία του οποίου εναπόκειται στους παραγωγούς, τους επενδυτές και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Εν ολίγοις, όλοι έχουμε έναν σημαντικό ρόλο να παίζουμε.

---

¹⁶ Plastic Free Foundation (2020) Plastic Free Foundation's Impact Report 2020: <https://www.plasticfreejuly.org/wp-content/uploads/2020/12/PFF-Impact-Report-2020-screen.pdf>.

¹⁷ Swedish Environmental Protection Agency (2021). The Swedish Environmental Protection Agency's roadmap for the sustainable use of plastics: <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/6900/the-swedish-epas-roadmap-for-the-sustainable-use-of-plastics/>.

Μερικές βασικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν είναι:

Κυβερνήσεις¹⁸:

- Ο άμεσος συντονισμός, μεταρρύθμιση και επιτάχυνση των πολιτικών μείωσης των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων
- Η υποστήριξη καινοτομικών ιδεών και πρωτοβουλιών για μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία πλαστικών
- Η ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου πλαστικών προϊόντων για την προστασία των ανθρώπων και της φύσης

Κοινωνία των πολιτών¹⁹:

- Η ευαισθητοποίηση σχετικά με το οικολογικό ζήτημα και παροχή ποιοτικών πληροφοριών στο κοινό, συμπεριλαμβανομένου του εκπαιδευτικού υλικού, υλικού που αφορά την υπεράσπιση της οικολογικής θέσης, της δημιουργίας νέων γνώσεων και των χαρτών δράσης
- Ο έλεγχος των ενεργειών των κυβερνήσεων και η παροχή βοήθειας σε αυτές για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει διάφορων νομοθεσιών

Επιχειρήσεις²⁰:

- Η αναμόρφωση των αλυσίδων εφοδιασμού και των επιχειρηματικών μοντέλων πλαστικών βιομηχανιών ταχείας και βιώσιμης ανάπτυξης, για την εξάλειψη όλων των προβληματικών και περιττών πλαστικών αντικειμένων.
- Η διακοπή της καύσης πλαστικών και της εξαγωγής πλαστικών αποβλήτων
- Η χάραξη στρατηγικής πολιτικής χρηματοδότησης που μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για την εύρεση λύσεων υψηλών προδιαγραφών που μπορούν να καταστήσουν το πλαστικό επαναχρησιμοποιήσιμο, ανακυκλώσιμο ή κομποστοποιήσιμο
- Η υιοθέτηση του μοντέλου της κυκλικής οικονομίας στην βιομηχανία πλαστικού με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Νοικοκυριά και πολίτες²¹:

- Η αλλαγή στην καταναλωτική συμπεριφορά, η μείωση της χρήσης πλαστικού, η υιοθέτηση εναλλακτικών μη πλαστικών προϊόντων ή η απόρριψη πλαστικών αποβλήτων με τρόπους λιγότερο ρυπογόνους
- Η εκλογή κυβερνητικών αντιπροσώπων οι οποίοι έχουν στην πολιτική τους ατζέντα τη μείωση της ρύπανσης των ωκεανών από πλαστικό
- Η συμμετοχή σε εθελοντικές, εκπαιδευτικές, πολιτικές ή ακτιβιστικές δραστηριότητες που προωθούν τη μείωση της ρύπανσης των ωκεανών από πλαστικό

Οι πέντε αρχές της ορθολογικής διαχείρισης πλαστικών αποβλήτων:

Εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι πρέπει να «ανακυκλώνουμε περισσότερο», αλλά υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν πριν έρθει η ώρα να σκεφτούμε την ανακύκλωση! Σήμερα, η ανακύκλωση πρέπει να είναι η τελευταία επιλογή. **Η Αρνηση, η Μείωση, η Επαναχρησιμοποίηση, η Τροποποίηση και η Ανακύκλωση** (αλλά ειδικά τα δύο πρώτα: Η Αρνηση χρήσης και η Μείωση των πλαστικών υλών) μπορούν να αποτελέσουν μια πολύ καλή αρχή για την επίλυση του οικολογικού προβλήματος.

¹⁸ International resource Panel [Fletcher, S. et al] (2021). Policy options to eliminate additional marine plastic litter by 2050 under the G20 Osaka Blue Ocean Vision. Report of the International Resource Panel. United Nations Environment Programme. Nairobi, Kenya: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/36440/POEAMPL.pdf>.

¹⁹ Global Plastic Action Partnership (2020) Global Plastic Action Partnership's Annual Report. 2020: <https://globalplasticaction.org/wp-content/uploads/GPAP-Annual-Impact-Report.pdf>.

²⁰ Besenbacher, F (2019). How businesses can tackle the plastics problem. World Economic Forum's Annual Meeting of the New Champions: <https://www.weforum.org/agenda/2019/06/how-businesses-can-tackle-plastics/>.

²¹ Hann, S. (2018). Reducing Household Contributions to Marine Plastic Pollution, Report for Friends of the Earth. Eunomia Research & Consulting Ltd: https://cdn.friendsoftheearth.uk/sites/default/files/downloads/reducing-household-plastics_0.pdf.

Ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 14 (SDG 14) αφορά τη «Ζωή κάτω από το νερό» και είναι ένας από τους 17 ΣΒΑ που έχουν θεσπιστεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως μέρος του σχεδίου τους για την επίτευξη ενός καλύτερου και πιο βιώσιμου μέλλοντος για όλους τους ανθρώπους του κόσμου 2030. Ο επίσημος στόχος είναι «η διατήρηση και βιώσιμη χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων για βιώσιμη ανάπτυξη» μέσω «της πρόληψης και της μείωσης της θαλάσσιας ρύπανσης», καθώς και «την προστασία και την οικολογική αποκατάσταση των οικοσυστημάτων» μεταξύ των δέκα

βασικών του στόχων.

[Περισσότερα για το SDG 14 και τι μπορείτε να κάνετε για να βοηθήσετε >](#)

Ελέγξτε την κατάσταση του SDG14 στη χώρα σας μέσω [του διαδραστικού χάρτη του SDG Index](#) και συγκρίνετε τον με άλλες χώρες!

Βίντεο σχετικά με τους 17 Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης:

[Worlds Largest Lesson part 2 - παρουσιάζεται από την Emma Watson](#) (The Global Goals, 2019, 05:16)

[Worlds Largest Lesson part 3](#) (The Global Goals, 2018, 04:39)

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι ένα σύνολο πολιτικών πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με πρωταρχικό στόχο να καταστήσει την Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050. Πρόκειται να εφαρμοστεί από όλες τις χώρες της ΕΕ και μία από τις βασικές της δράσεις είναι αφιερωμένη στην «Προστασία του περιβάλλοντος και των ωκεανών», με έμφαση στην «προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων μας», «τη μείωση της ρύπανσης του αέρα, των υδάτων και του εδάφους» και «τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των τομέων της γαλαξίας οικονομίας και της αλιείας». [Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία >](#)

Περισσότεροι πόροι για ενημέρωση σχετικά με το οικολογικό πρόβλημα της πλαστικής ρύπανσης και μερικές λύσεις που μπορούμε να εφαρμόσουμε για την εξάλειψή του:

- Βίντεο: [Πλαστική ρύπανση: Πώς οι άνθρωποι μετατρέπουν τον κόσμο σε πλαστικό](#) (Kurzgesagt – Συνοπτικά και σε συνεργασία με το UNEP, 2018, 09:01)
- Βίντεο: [Μια σύντομη ιστορία στην βιομηχανία των πλαστικών υλών](#) (TED-Ed, 2020, 05:40)
- Βίντεο: [The Story of Plastic](#) (The Story of Stuff Project, 2021 04:16)
- Βίντεο: [Τι πραγματικά συμβαίνει με το πλαστικό που πετάτε - Emma Bryce](#) (TED-Ed, 2015, 04:06)
- Βίντεο: [Η ιστορία ενός πλαστικού μπουκαλιού](#) (Greenpeace, 2021, 01:10)
- Βίντεο: [Η πλαστική ρύπανση στους ωκεανούς μας](#) (SkyNews, 2017, 45:52)
- Γεγονότα και αριθμοί: [Στοιχεία και αριθμοί](#) της πλαστικής ρύπανσης από το Ίδρυμα Plastic Soup
- Εύκολα εφαρμόσιμες συμβουλές και επιμόρφωση: [Ξεκινήστε θέτοντας μικρούς στόχους, ή θέτοντας μεγαλύτερες προκλήσεις στον εαυτό σας!](#) από το Plastic Free July
- Εύκολα εφαρμόσιμες συμβουλές και επιμόρφωση: [Oceanic Global](#)
- Εκπαιδευτική πλατφόρμα: [Ocean Literacy Secondary](#) από την Ocean Wise
- [Η Ιστορία του Πλαστικού](#), ένα μάθημα από το Slow Factory Foundation (2021, 63:41), προσβάσιμο και στην αμερικανική νοηματική γλώσσα
- Διαδικτυακή Πίνακοθήκη: [Σε εικόνες: Το Πλαστικό μένει για Πάντα](#), Εκθέματα των Ηνωμένων Εθνών

Ένας Πλαστικός Ωκεανός (Craig Leeson, 2016, 102 λεπτά)

Ένα βραβευμένο ντοκιμαντέρ στο οποίο οι εξερευνητές Craig Leeson και Tanya Streeter και μια ομάδα διεθνών επιστημόνων εξετάζουν τις αιτίες και τις συνέπειες της πλαστικής ρύπανσης και προτείνουν λύσεις.

Βίντεο: [Επίσημο τρέιλερ «Ένας Πλαστικός Ωκεανός»](#) (A Plastic Ocean, 2016, 02:08)

Βίντεο (όλη η ταινία) [A Plastic Ocean στο Netflix](#)

[Συνοδευτικός οδηγός που θα χρησιμοποιηθεί για σκοπούς εκπαίδευσης και συζήτησης γύρω από το θέμα με ή χωρίς την προβολή της ταινία >](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Πώς να μην πνιγείτε - Η δράση φέρνει αλλαγές και σας κάνει να αισθάνεστε καλύτερα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Έρευνες έχουν καταδείξει ότι η ανησυχία αναφορικά με τα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα είναι το πιο κοινό αίσθημα ανάμεσα στους νέους.²² Η δράση και η συμμετοχή δίνουν νόημα και ελπίδα βοηθώντας μας να αντιμετωπίσουμε τις ανησυχίες μας.

Καταγράψτε τις ανησυχίες σας και τη δέσμευσή σας για αλλαγή

1. Αποδεχτείτε ότι είστε μέρος του συστήματος
2. Επικεντρωθείτε στον συστημικό χαρακτήρα του προβλήματος
3. Καθορίστε τον ρόλο σας
4. Να συμμετέχετε ενεργά
5. Να γνωρίζετε για τα ιδανικά του αγώνα που δίνετε
6. Αποδείξτε τη δέσμευσή σας για αλλαγή

Το πρόγραμμα έξι βημάτων «Από το Άγχος στη Δράση», από το [Ocean Blues Project](#), Πανεπιστήμιο του Γκέτεμποργκ.²³

Παραδείγματα δέσμευσης:

Βίντεο: [Writing the Story: The Climate Crisis](#) (Erik Garmo, 2019, 02:21)

Μην κατακλύζεστε από τον τεράστιο όγκο πληροφοριών. Ξεκινήστε από κάπου. Κάντε κάτι.

«Δεν έχουμε ανάγκη από μια χούφτα ανθρώπων που μπορούν να εκμηδενίσουν τον αριθμό των απορριμμάτων τους με τέλειο τρόπο. Αντίθετα, χρειαζόμαστε εκατομμύρια ανθρώπους να το κάνουν ατελώς». Anne Marie Bonneau, Zero Waste Chef

Έκθεση GEO-6 για τη Νεολαία από το UNEP (2021)

«Αν και ορισμένοι νέοι θεωρούν ότι οι πράξεις τους είναι ασήμαντες, μικρές αλλαγές στον καθημερινό τρόπο ζωής τους έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν την οικονομία και την κοινωνία παγκοσμίως. /.../ Οι νέοι μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη διάχυση της δράσης μεταξύ των γενεών, όντας φορείς αλλαγής, μέσω της συμμετοχής σε συλλογικές δραστηριότητες και μέσω της ευαισθητοποίησης του κοινού σε περιβαλλοντικά θέματα. Η συνεργατική δράση μπορεί να επηρεάσει τη χάραξη πολιτικών, για παράδειγμα μέσω της ψηφοφορίας, της συμμετοχής σε περιβαλλοντικές ομάδες για τη δημιουργία των μελλοντικών τοπικών, εθνικών και παγκόσμιων ηγετών».

²² Ojala M. (2016) Young People and Global Climate Change: Emotions, Coping, and Engagement in Everyday Life. In: Ansell N., Klocker N., Skelton T. (eds) Geographies of Global Issues: Change and Threat. Geographies of Children and Young People, vol 8. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-4585-54-5_3

²³ <https://www.gu.se/hav-samhalle/kommunikation/ocean-blues-fran-angest-till-action/skaffa-en-plan-for-din-oro-och-ditt-engagemang> (in Swedish)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εξερεύνηση και κοινή χρήση - Η επίδραση της τέχνης 14

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η τέχνη και η δημιουργία τέχνης ως μέσο δημιουργικής έκφρασης προσφέρουν στους ανθρώπους μηχανισμούς ενεργοποίησης της φαντασίας, της οπτικοποίησης ιδεών, της αφήγησης και της διεύρυνσης της αισθητηριακής αντίληψης του κόσμου στον οποίο ζούμε και της επενέργειας σε αυτόν. Μέσω της δημιουργικής έκφρασης που προσφέρουν οι τέχνες μπορούμε να ερμηνεύσουμε, να αναθεωρήσουμε και να δημιουργήσουμε νέες πραγματικότητες - επομένως η τέχνη μπορεί επίσης να συμβάλει καθοριστικά στην αλλαγή νοοτροπίας και σκέψης²⁴, που οι επιστήμονες ισχυρίζονται ότι απαιτείται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της ρύπανσης των θαλασσών από πλαστικό.

«Η τέχνη, η κοινωνική αλλαγή και οι νέοι ήταν πάντα συνοδοπόροι. Η ενασχόληση των νέων με τις τέχνες μπορεί να επιφέρει θετικές, αισθητές κοινωνικές αλλαγές»
[Ινστιτούτο Freechild για τη νεολαία και την κοινωνική αλλαγή](#)

Γιατί να ασχοληθεί κανείς με τις εικαστικές τέχνες;

- Οι τέχνες μπορούν να προάγουν την κατανόηση της επιστήμης και των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και, επειδή μπορούν να προκαλέσουν ενστικτώδεις, συναισθηματικές αντιδράσεις, ενεργοποιούν τη φαντασία με τρόπους που μπορούν να επιφέρουν αλλαγές στον τρόπο δράσης ή νοοτροπίας ενός ανθρώπου.²⁵
- Η περιβαλλοντική τέχνη μπορεί να διαταράξει συνήθειες και ρουτίνες, να προβληματίσει και να ενισχύσει το αίσθημα της κοινότητας σε όσους την κατανοούν.²⁶
- Οι δημιουργικές ασκήσεις και η τέχνη μπορούν να μειώσουν σημαντικά το άγχος ακόμη και για σύντομες περιόδους.²⁷

Μάθετε περισσότερα:

Το [Στρατηγικό Σχέδιο Επικοινωνίας Κλιματικής Αλλαγής στην πράξη](#) είναι μια έκθεση που δημοσιεύτηκε το 2018 και που παρουσιάζει βασικά ευρήματα σχετικά με τους επικοινωνιακούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να προβληθεί το περιβαλλοντικό ζήτημα της κλιματικής αλλαγής στο ευρύτερο κοινό στο Ηνωμένο Βασίλειο, και πιο συγκεκριμένα μέσω της ανάλυσης των εκφραστικών μέσων που παρέχουν οι εικαστικές τέχνες και που προτείνονται ως παράγοντες αλλαγής για τη θεμελίωση μιας πιο συμμετοχικής και δραστήριας κοινωνίας στο οικολογικό ζήτημα και τη δημιουργία ενός κλίματος ισορροπημένης αισιοδοξίας.

Βίντεο με σύντομες παρουσιάσεις για περαιτέρω έμπνευση:

- [5 things art taught me about activism](#) (TEDx talks, 2017, 19:44)
- ["Plastic" - Spoken Word By Adam Roa](#) (Adam Roa, 2018, 01:30)
- [Everyday Plastic - Mural-by-the-Sea](#) (Everyday Plastic, 2018, 03:03)
- [Making Plastikophobia](#) (VonWong, 2019, 05:45)
- [How I use art to tackle the plastic in our oceans](#) (Ted Talks, 2019, 07:17)
- [Five Steps to Make Your Own Political Art](#) (PBS Learning Media, 03:23)

«Τα δεδομένα από μόνα τους δεν μπορούν να αλλάξουν το μυαλό των ανθρώπων. Χρειαζόμαστε αφηγήσεις, ποίηση, και συναισθηματική σύνδεση»
[International Institute for Sustainable Development \(IISD\) Knowledge Hub](#)

Τροφή για σκέψη από καλλιτεχνικά πρότζεκτς και πλαίσια:

- [Στο έργο του "Everyday Plastic Mural"](#) («Τοιχογραφία από πλαστικά καθημερινής χρήσης») ο καλλιτέχνης Daniel Webb πήρε την πρωτοβουλία να διεξάγει ένα πείραμα συλλέγοντας όλα τα

²⁴ Hoffman, A. (2019). Climate Change and Our Emerging Cultural Shift: <https://behavioralscientist.org/climate-change-and-our-emerging-cultural-shift/>.

²⁵ Lesen, A. et al. (2016) Science Communication Through Art: Objectives, Challenges, and Outcomes. Trends in Ecology & Evolution, Volume 31, Issue 9. Pp657-660: <https://doi.org/10.1016/j.tree.2016.06.004>.

²⁶ Klöckne, C. et al. (2021). Visual art inspired by climate change—An analysis of audience reactions to 37 artworks presented during 21st UN climate summit in Paris. PLoS ONE 16(2): e0247331. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0247331>.

²⁷ Sandmire, D. et al. (2012). The Influence of Art Making on Anxiety: A Pilot Study, Art Therapy, 29:2, 68-73, DOI: 10.1080/07421656.2012.683748.

πλαστικά απόβλητα της προσωπικής του χρήσης για έναν ολόκληρο χρόνο, ούτως ώστε στο τέλος να τα μετρήσει, να τα κατηγοριοποιήσει, να τα αναλύσει και να φωτογραφίσει το κάθε κομμάτι ξεχωριστά. Στη συνέχεια φιλοτέχνησε μια τοιχογραφία σε μέγεθος ενός διαφημιστικού πίνακα στον οποίο τοποθετήθηκαν όλα τα πλαστικά αντικείμενα που συνέλεξε για έναν χρόνο, τα οποία φωτογραφήθηκαν σε 20 διαφορετικές λήψεις από τον φωτογράφο Ollie Harrop. Αναφορικά με το έργο του, ο Daniel δήλωσε ότι «Η τοιχογραφία που προέκυψε από τα πλαστικά είναι μια πολύχρωμη, αφηρημένη και όμορφη αναπαράσταση της ζωής μου το 2017, ωστόσο καταδεικνύει την έκταση του προβλήματος της απόρριψης των πλαστικών αποβλήτων, έστω και αν αυτή γίνεται με υπεύθυνο τρόπο».

- Το «[Plastikophobia](#)» (Η Πλαστικοφοβία) είναι μια καθηλωτική καλλιτεχνική εγκατάσταση κατασκευασμένη από 18.000 πλαστικά ποτήρια που συλλέχθηκαν από τοπικά κέντρα τροφίμων σε όλη τη Σιγκαπούρη για την ευαισθητοποίηση του κοινού για την ρύπανση του περιβάλλοντος από τα πλαστικά μιας χρήσης. Οι καλλιτέχνες Von Wong και Joshua Goh συνεργάστηκαν με τη Σύμβουλο Στρατηγικής Κοινωνικού Αντίκτυπου, Laura Francois, και σχεδόν άλλους εκατό εθελοντές για να φέρουν εις πέρας το έργο μέσα σε δέκα ημέρες. Το έργο θίγει ζητήματα της καθημερινής κατανάλωσης πλαστικών υλών και ζητήματα που αφορούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για το τι είναι πραγματικά και τι όχι η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση πλαστικών.
- [Washed Up: Transforming a Trashed Landscape](#) είναι ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα εγκατάστασης και φωτογραφίας του καλλιτέχνη Alejandro Durán, στο οποίο τα πλαστικά απόβλητα που ξεβράστηκαν στις ακτές της Καραϊβικής του Μεξικού και που προέρχονται από όλο τον πλανήτη, χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία έργων αισθητικής που θέλουν να προβληματίσουν και να ανησυχίσουν το κοινό. Το έργο αποτελείται από έγχρωμα γλυπτά και σειρές φωτογραφιών που απεικονίζουν μια νέα μορφή «αποικισμού από τον καταναλωτισμό», επιστώντας την προσοχή στο γεγονός ότι ακόμη και μικρές καθημερινές συνήθειες ατόμων σε μια ήπειρο μπορούν να επηρεάσουν κοινότητες σε άλλες ηπείρους.
- [To Garbage Patch State / Wasteland](#) είναι ένα έργο τέχνης που αποσκοπεί στην διάδοση μιας σειράς απτών αποδείξεων για την φυσική ύπαρξη ενός «κράτους» στερεών αποβλήτων στους ωκεανούς μέσω συγκεκριμένων δράσεων και συλλογικών δραστηριοτήτων που εκτυλίσσονται κατά καιρούς σε διάφορες τοποθεσίες της γης. Ο στόχος του έργου ήταν η καλύτερη ενημέρωση του κοινού αναφορικά με την ύπαρξη τεράστιων όγκων πλαστικών υλών στους ωκεανούς, οι οποίοι σχηματίζουν στην κυριολεξία ολόκληρα νησιά έστω και αν αυτά δεν είναι άμεσα ορατά στην επιφάνεια της θάλασσας. Η καλλιτέχνης Cristina Finucci δημιούργησε έναν μηχανισμό για την παραγωγή σημασιολογικών δεδομένων τα οποία συμπεριλαμβάνουν μια σημαία, ένα μητρώο γεννήσεων, μια μυθολογία και μια διαδικτυακή πύλη. Η δράση προσέλκυσε την προσοχή των μέσων ενημέρωσης και νέοι από όλο τον κόσμο ανταποκρίθηκαν στη φιλοδοξία του έργου για μια αποτελεσματική συμμετοχή.
- [H Basurama](#) είναι μια καλλιτεχνική συλλογικότητας η οποία αφιερώθηκε στην έρευνα, την πολιτιστική και την περιβαλλοντική δράση, οι πρακτικές της οποίας περιστρέφονται γύρω από την αντανάκλαση των απορριμμάτων και όλων των μορφών και εννοιολογικών σημασιών της απόρριψης αποβλήτων και της επαναχρησιμοποίησής τους.

Φωτογραφία από το έργο Washed Up: Transforming a Trashed Landscape του Alejandro Durán.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πλέουμε μαζί στο ίδιο καράβι - Η προσέλκυση της συμμετοχής των νέων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Όλοι μας πλέουμε μαζί στο ίδιο καράβι... και όλοι μπορούμε να συμβάλουμε από κοινού στην πλοήγησή του αρκεί να οδηγούμε το τιμόνι εναλλάξ.

Μια αποτελεσματική συνεργασία με τους νέους απαιτεί από τους διαμεσολαβητές μια ειλικρινή και ανοιχτή προσέγγιση με αυτούς, η οποία θα τους δίνει παράλληλα κεντρικό ρόλο στη διάδοση των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους στην ευρύτερη κοινωνία. Η συμμετοχή των νέων βασίζεται στην αρχή που μπορεί να συνοψιστεί στο σλόγκαν «**τίποτα για εμάς χωρίς εμάς**» που δίνει τη δυνατότητα στους νέους να αναλαμβάνουν νέους δυναμικούς²⁸ και όχι παραδοσιακούς ρόλους, στους οποίους έχουν λιγότερη εξουσία.

Κάποιες βασικές αρχές αναφορικά με την συγκρότηση των διαδικασιών συμμετοχής των νέων είναι ότι οι ίδιοι:

- α) πρέπει να ορίζουν τους δικούς τους στόχους.
- β) πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους έναν κοινωνικό/φυσικό χώρο στον οποίο θα συμμετέχουν σε δραστηριότητες και από τον οποίο θα αντλούν τακτικά συμβουλές·
- γ) θα πρέπει να υποστηρίζονται και να καθοδηγούνται από ενήλικες·
- δ) θα πρέπει να προωθούν την υποστήριξη και την καθοδήγηση μεταξύ ομότιμων και να λειτουργούν ως πρότυπα για άλλους που χρειάζονται βοήθεια στις διαδικασίες συμμετοχής.

Οι προαναφερθέντες αρχές αναφορικά με τη συμμετοχή των νέων μπορούν να συνοψιστούν στην αρχή «δουλέψτε μαζί τους και όχι για αυτούς», που διατυπώνεται στην εργαλειοθήκη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Youth for a Just Transition» («Η νεολαία ως παράγοντας αλλαγής για μια δίκαιη μετάβαση»), η οποία προτείνει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αναφορικά με τη συμμετοχή των νέων στις διαδικασίες μετάβασης που αφορά τις περιβαλλοντικές προκλήσεις. [Περισσότερα για την εργαλειοθήκη αυτή >](#)

Θυμάμαι! Οι αρχές της συμμετοχής των νέων είναι:

- Όλοι οι νέοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτήν
- Εθελοντισμός
- Η αντιμετώπιση των πραγματικών αναγκών των νέων
- Η συμπερίληψη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς
- Όλοι οι συμμετέχοντες μπορούν να αποκομίσουν οφέλη από αυτήν
- Η συμμετοχή παίρνει διάφορες μορφές ούτως ώστε να σέβεται τις αρχές της διαφορετικότητας
- Η συμμετοχή διαθέτει όλους τους απαιτούμενους πόρους προς υποστήριξη του έργου
- Η συμμετοχή βασίζεται σε μια ουσιαστική συνεργατική δράση μεταξύ ενηλίκων και νέων
- Η συμμετοχή είναι σαφής ως προς τον σκοπό και τα όριά της
- Η συμμετοχή είναι ευθυγραμμισμένη με πολιτικές και στρατηγικές που σχετίζονται με την κοινότητα
- Η συμμετοχή είναι ευχάριστη για όλους!²⁹

²⁸ Libby, M. et al. (2005). Building youth–adult partnerships for community change: Lessons from the Youth Leadership Institute. *Journal of Community Psychology*. 33. 111 - 120. 10.1002/jcop.20037. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jcop.20037>.

²⁹ Libby, M. et al. (2005). Building youth–adult partnerships for community change: Lessons from the Youth Leadership Institute. *Journal of Community Psychology*. 33. 111 - 120. 10.1002/jcop.20037. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jcop.20037>.

Μπορείτε να πάρετε έμπνευση και υποστήριξη από διάφορα υφιστάμενα πρότυπα που βασίζονται στην έρευνα εάν επιθυμείτε να δημιουργήσετε εργαστήρια και διαδικασίες συμμετοχής των νέων σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ή μια κοινότητα. Τα πρότυπα που επιλέξαμε και είναι περισσότερο συνυφασμένα με το έργο OCEA(n)RT και επικεντρώνονται στην ενδυνάμωση της νεολαίας μέσω της καλλιτεχνικής έκφρασης στον διαδικτυακό χώρο.

1 Ο Πίνακας Συμμετοχής, Tim Davies (2009)

Ο πίνακας συμμετοχής συνδυάζει την «Κλίμακα Συμμετοχής του Hart» (δηλαδή τα επίπεδα συμμετοχής) στον κάθετο άξονά του και τον τύπο προσέγγισης (από ασταθείς, βραχυπρόθεσμες ή άτυπες προσεγγίσεις, σε πιο δομημένες και μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις) στον οριζόντιο άξονά του. Αυτό το μοντέλο υποστηρίζει ότι και οι δύο άξονες είναι σημαντικοί για την επίτευξη της ενδυνάμωσης της συμμετοχής των νέων σε πρωτοβουλίες τις οποίες οι ίδιοι ηγούνται.

Το πλέγμα είναι ένα εργαλείο σχεδιασμού και διάγνωσης, μια γραφική αναπαράσταση που μπορείτε να συμπληρώσετε για να επισημάνετε τα δυνατά ή/και τα αδύνατα σημεία της διαδικασίας συμμετοχής ανά πάσα στιγμή. Ο πίνακας συμμετοχής μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμος από την άποψη ότι μπορεί να ενθαρρύνει τους οργανισμούς να εξετάσουν τους διάφορους τύπους ευκαιριών που προσφέρουν σε σχέση με τη συμμετοχή των νέων. Το μεσαίο μέρος του πίνακα αποτελεί ένα κεντρικό σημείο στην πορεία για την ενίσχυση της συμμετοχής των νέων, καθώς τα διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής/βαθμίδες στη μία ή την άλλη πλευρά του πίνακα ενδέχεται να μην οδηγήσουν σε μια βιώσιμη και αποτελεσματική συμμετοχή των νέων, που μπορεί να επιφέρει θετικές αλλαγές σε σχέση με αυτούς.

[Περισσότερες πληροφορίες για το εργαλείο >](#)

44) Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την κλίμακα του Hart;

Σκεφτείτε τις δραστηριότητες που θα αναπτύξετε και τοποθετήστε τις στον πίνακα. Τώρα έχετε μια άμεση εικόνα του τρέχοντος πλαισίου, που μπορεί να αποτελέσει ένα σημείο αναφοράς. Στη συνέχεια αναρωτηθείτε γύρω από της εξής ερώτηση : πώς μπορείτε να τα διαβαθμίσετε τις δραστηριότητες με πιο δομημένο τρόπο και με πιο μακροπρόθεσμες βλέψεις, ούτως ώστε να βελτιώσετε το επίπεδο συμμετοχής των νέων; Προσπαθήστε να κινηθείτε προς τα πάνω και/ή δεξιά! Σκεφτείτε, ερευνήστε και διαμορφώστε από κοινού με τους νέους δραστηριότητες που μπορούν να περιλαμβάνουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο συμμετοχής (κάθετος άξονας) με έναν συγκεκριμένο τύπο προσέγγισης (οριζόντιος άξονας), και εφαρμόστε το.

Κ Λ Ι Μ Α Κ Α Σ Υ Μ Μ Ε Τ Ο Χ Η Σ	8 Νεανικές πρωτοβουλίες και κοινές αποφάσεις με ενήλικες	7 Νεανικές πρωτοβουλίες στο καθοδήγηση	6 Λήψη πρωτοβουλιών από ενήλικες και κοινές αποφάσεις	5 Γνωμοδότηση και Ενήμερωση	4 Ανάθεση και Ενήμερωση	3 Προσηματική Υποστήριξη Μειονοτήτων	2 Διακόσμηση	1 Χειραγώγηση	A Ατομικά παράπονα και ανατροφοδότηση	B Δημοσκοπήσεις και μοναδικές εκδηλώσεις και διαβουλεύσεις	Γ Εφαρμογή πρωτοβουλιών με χρονική ορισιότητα και στοχευόμενες δραστηριότητες	Δ Δραστηριότητες αλληλοβοήθειας ομαδικής εκπαίδευσης, έρευνα, αξιολόγηση	Ε Διορισμός νέων εκπροσώπων σε συμβουλευτικές ομάδες και ανεπίσημες επιτροπές	ΣΤ Διορισμός νέων σε διοικητικά συμβούλια - ή χωρίς ενήλικες

2 EAR Model, Διαμόρφωση Ενεργών Ευρωπαίων Πολιτών μέσω της διαλεκτικής μεθόδου και του θεάτρου (2020)

Το μοντέλο αυτό μπορεί να συνδυάσει πτυχές επιχειρηματικού διαλόγου και ορθολογικής σκέψης: τη διαλεκτική μέθοδο, καλλιτεχνικές τεχνικές και τεχνικές αφήγησης όπως για παράδειγμα το θέατρο υπό τη μορφή φόρουμ, τη συμμετοχική μορφή θεάτρου και ένα θεατρικό θέαμα με ντοκιμαντέρ).

Η διαλεκτική μέθοδος ενεργοποιεί την κριτική σκέψη (συμπεριλαμβανομένου του συλλογισμού, της ανάλυσης και της ανακάλυψης), προάγει την αποτελεσματική και εποικοδομητική αλληλεπίδραση με τους άλλους και προωθεί δημοκρατικές και κοινωνικά υπεύθυνες ενέργειες. Η καλλιτεχνική και αφηγηματική προσέγγιση επιτρέπει την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης μέσω της ευαισθητοποίησης σε κοινωνικά ζητήματα. Η συνδυαστική προσέγγιση αυτή επιτρέπει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι νέοι μπορούν με αυτοπεποίθηση να εκφράζουν πιο ελεύθερα τους συλλογισμούς τους και τα επιχειρήματά τους, αλλά και να ασκούν τη δημιουργικότητά τους μέσω της συνδημιουργίας και ανταλλαγής εμπειριών και προσωπικών αφηγήσεων γύρω από ένα θέμα. Το μοντέλο αυτό μπορεί επίσης να εφαρμοστεί για τη δημιουργία έργων οπτικής αφήγησης και έργων τέχνης, όπως ταινίες μικρού μήκους ή κόμικς. Το μοντέλο αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου «EAR - Διαμόρφωση ενεργών Ευρωπαίων Πολιτών μέσω της Διαλεκτικής Μεθόδου και του Θεάτρου» του Erasmus+. [Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το μοντέλο >](#)

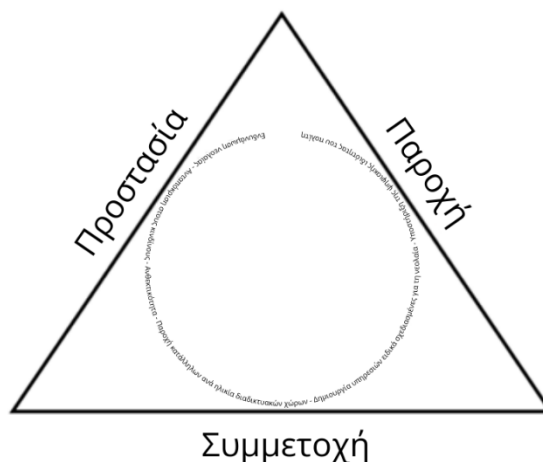
44) Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την κλίμακα του Hart;

- 1. Σύλληψη του θέματος:** Ξεκινήστε συλλαμβάνοντας το θεματικό πεδίο (προστασία των ωκεανών) και προσπαθήστε να βρείτε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο που έχετε θέσει.
- 2. Ερεθίσματα:** Χρησιμοποιήστε ένα άρθρο εφημερίδας, ένα ποίημα, μια φωτογραφία, ένα τραγούδι, ένα βίντεο ή μια ταινία που σχετίζεται με την κύρια ιδέα και αφήστε τους συμμετέχοντες να συνδιαλλαχτούν γύρω από αυτήν.
- 3. Δημιουργία και απόδοση ιστοριών (θέατρο):** Οι συμμετέχοντες εξερευνούν το θέμα εκτελώντας ποικίλα διαφορετικά σενάρια (π.χ. ενεργούν και παρεμβαίνουν σε μια ιστορία στην οποία ένα εργοστάσιο πετάει πλαστικά απόβλητα στον ωκεανό).
- 4. Απολογισμός:** Οι συμμετέχοντες στο στάδιο αυτό καλούνται να αφήσουν στην άκρη τους ρόλους τους ως ηθοποιοί, για να συζητήσουν τα συναισθήματα και τις εμπειρίες τους πριν και μετά την παρέμβαση.
- 5. Διαλεκτική συζήτηση:** Οι συμμετέχοντες ανταλλάζουν ερωτήσεις σχετικά με την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών και τα συναισθήματα τους γύρω από το θέμα.
- 6. Έρευνα:** Οι συμμετέχοντες εργάζονται ατομικά ή ομαδικά για να βρουν δεδομένα από επίσημες έρευνες που υποστηρίζουν τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις που τους υποβλήθηκαν.
- 7. Ομαδική συζήτηση:** Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν διαφορετικές ομάδες σύμφωνα με τις συγκλίσεις ή αποκλίσεις των απόψεων τους γύρω από ένα θέμα, τις οποίες παρουσιάζουν παρουσία όλων και για τις οποίες τους δίνεται ανατροφοδότηση.
- 8. Αλλαγή στάσης:** Οι συμμετέχοντες καταγράφουν τα συναισθήματα και τις απόψεις τους, αφού έχουν συνεργαστεί για την υλοποίηση του θέματος.
- 10. Σχέδιο δράσης:** Οι συμμετέχοντες δημιουργούν ένα προσωπικό ή ομαδικό σχέδιο δράσης, για να ενεργήσουν σε θέματα που αφορούν την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών.

3 Οι έξι αρχές της διαδικτυακής συμμετοχής, Tim Davies (2011)

Οι αρχές της διαδικτυακής συμμετοχής βασίζονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού τα οποία κινούνται σε τρεις βασικούς άξονες: δικαιώματα πρόνοιας και παροχών, προστασίας και συμμετοχής. Οι αρχές αυτές μπορούν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό/ στην παροχή συγκεκριμένων οδηγιών για την ανάπτυξη συνεργατικών δράσεων με τη νεολαία σε σχέση με την παρουσία και τις δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο. Πρόκειται συγκεκριμένα για τις εξής αρχές:

- **Υποστήριξη της ψηφιακής ψηφιακής ιδιότητας του πολίτη** – η ενίσχυση των υποδομών ψηφιακής συνδεσιμότητας θα βοηθήσει όλους τους νέους ακόμα και των απόκεντρων περιφερειών να συμμετέχουν ενεργά στην τοπική τους κοινότητα.
- **Ενδυνάμωση τους νέους** – η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σε θέματα που αφορούν τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της διαδικτυακής συμπεριφοράς, ούτως ώστε η χρήστες να έχουν μια ασφαλή διαδικτυακή εμπειρία.
- **Αντιμετώπιση των διαδικτυακών κινδύνων** – η εφαρμογή σαφών και αναλογικών πολιτικών και διαδικασιών.
- **Προώθηση της ανθεκτικότητας** – Η συνειδητοποίηση των κινδύνων που εγκυμονεί ο διαδικτυακός χώρος και η δημιουργία μηχανισμών για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.
- **Η ανάπτυξη κατάλληλων ανά ηλικία διαδικτυακών χώρων** – η παροχή ενός φάσματος ευκαιριών που επιτρέπουν τον πειραματισμό και την εξερεύνηση των ψηφιακών μέσων με διαφορετικούς τρόπους, σύμφωνα με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη διαδικτυακών χώρων κατάλληλων ανά ηλικία (που αφορούν θέματα διευθέτησης ζητημάτων συναίνεσης, ιδιωτικότητας και ασφάλειας στο σχεδιασμό λογισμικού ή συσκευών κοινωνικής δικτύωσης).
- **Δημιουργία υπηρεσιών ειδικά σχεδιασμένες για τη νεολαία** – η παροχή ψηφιακών υπηρεσιών για τη νεολαία πρέπει να ενημερώνεται από την ενεργό συμμετοχή των ιδίων, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητές τους και τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας που απαιτούνται.

44) Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την κλίμακα του Hart;

Αυτές οι αρχές μπορούν να ενσωματωθούν στις δημιουργικές και καλλιτεχνικές εργασίες σε συνάρτηση με τη διαδικτυακή ζωή των νέων. Αυτό το εννοιολογικό μοντέλο θα σας βοηθήσει να εξετάσετε ή να επανεξετάσετε τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζετε την αλληλεπίδραση που επιθυμείτε να έχουν οι νέοι με τα διαδικτυακά και ψηφιακά περιβάλλοντα σύμφωνα με το πλαίσιο των δραστηριοτήτων που σχεδιάσετε. [Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τις αρχές του μοντέλου συμμετοχής](#)

Η επιλογή του κατάλληλου μοντέλου συμμετοχής νέων σύμφωνα με τις ανάγκες σας:

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί, θεωρητικά πλαίσια και πρακτικές για τη συμμετοχή των νέων που διαφέρουν ανάλογα με την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων σας. Το Εγχειρίδιο «Μοντέλα Συμμετοχής των Νέων» (ΜΣΝ) που δημιουργήθηκε από το Έργο «Ανάπτυξη της συμμετοχικής διαχείρισης των σχολείων υπό την καθοδήγηση των νέων – BE PART» του Erasmus+ αναλύει 28 μοντέλα συμμετοχής νέων, παρέχει οδηγίες για δράση και εισηγήσεις, καθώς και ένα σχεδιάγραμμα υπό τη μορφή δέντρου που αντιπροσωπεύει ένα σύνολο επιλογών που θα σας βοηθήσει να επιλέξετε το καταλληλότερο μοντέλο συμμετοχής σύμφωνα με τις ανάγκες σας και τις προδιαγραφές του έργου σας, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τα ενδιαφέροντά σας για τη συμμετοχή των νέων. [Μάθετε περισσότερα και εξερευνήστε τα Μοντέλα Συμμετοχής Νέων >](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου - Οι εικαστικές τέχνες που στρέφονται στην απαλλαγή των ωκεανών από το πλαστικό - εργαστήριο 20

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Παρακάτω μπορείτε να βρείτε μερικές πρακτικές ιδέες για εργαστήρια δημιουργίας τέχνης που μπορείτε να πραγματοποιήσετε με ομάδες νέων. Οι περιγραφές δεν αποτελούν ένα βιβλίο κανόνων, αλλά μάλλον μια πηγή έμπνευσης και μια βασική δομή πάνω στην οποία μπορείτε να βασιστείτε για να επιλέξετε αυτό που λειτουργεί καλύτερα στο πλαίσιο που θέσατε. Στο τέλος του κεφαλαίου σας παρέχεται επίσης ένα εργαλείο υποστήριξης έργου για να σχεδιάσετε το δικό σας εργαστήριο σχετικά με τη δημιουργία τέχνης και την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών.

Πώς να ξεκινήσετε το στήσιμο του εργαστηρίου σας; Γενικές συμβουλές του OCEA(n)RT:

- Χρησιμοποιήστε τους διδακτικούς πόρους από το Κεφάλαιο 1 για να κάνετε μια εισαγωγή στο πρόβλημα των πλαστικών αποβλήτων και τους τρόπους δράσης για την αντιμετώπισή του. Μπορείτε να προβάλλετε βίντεο και να διεξάγετε συζήτηση γύρω από το περιεχόμενό του.
- Αφιερώστε λίγο χρόνο για μια σύντομη έρευνα γύρω από το θέμα για τον εμπλουτισμό των γνώσεων σας μαζί με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες.
- Μπορείτε να πάρετε έμπνευση από άλλα έργα τέχνης (για μερικές ιδέες συμβουλευτείτε το Κεφάλαιο 3).
- Σκεφτείτε την ομάδα-στόχο σας – δηλαδή ποιον θέλετε να προσεγγίσετε; Οι παραγωγοί πλαστικών, οι επενδυτές, οι πωλητές, οι τελικοί χρήστες, οι εταιρείες διαχείρισης απορριμμάτων, οι πολιτικοί;
- Σκεφτείτε πώς να προσεγγίσετε καλύτερα τις ομάδες-στόχου που έχετε επιλέξει.

1 ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΛΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ COVID-19

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: 2-8 άτομα

Επικεφαλής: ένας συντονιστής, ο εκπαιδευτής/χειριστής επεξεργασίας φωτογραφιών

Χώρος: Οποιοδήποτε δωμάτιο με υπολογιστή

Υλικό/εξοπλισμός: Υπολογιστής με λογισμικό επεξεργασίας φωτογραφιών και σύνδεση στο διαδίκτυο (ή εάν είναι εκτός σύνδεσης, απαιτείται η προετοιμασία ενός περιεχομένου από εικαστικά έργα)

Απαιτούμενος χρόνος: 2-8 ώρες, αναλόγως των εικαστικών έργων και των ιδεών.

Αποτελέσματα Εργαστηρίου: νέα, πρωτότυπα ψηφιακά έργα τέχνης

Πού μπορείτε να δημοσιεύσετε τα αποτελέσματα του Εργαστηρίου: ιστότοποι, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εκτυπώσεις

Πιθανοί συνεργάτες που μπορούν να συμμετέχουν στη δραστηριότητα και να κοινοποιήσουν το περιεχόμενό της: καλλιτέχνες

Μέτρα ασφαλείας: Δημιουργήστε ένα ασφαλές διαδικτυακό περιβάλλον. Χρησιμοποιήστε έργα τέχνης που εκτίθενται δημόσια, για να είστε σε θέση να τα επεξεργαστείτε. Λάβετε τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων καλλιτεχνών για τη δημοσίευση των έργων τους.

Είναι δυνατόν το εργαστήριο να πραγματοποιηθεί ψηφιακά; Ναι (σε περίπτωση που δε θα ήταν κατάλληλα να πραγματοποιηθεί σε ένα μουσειακό χώρο)

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Η δραστηριότητα αφορά την εικαστική παρέμβαση σε κλασικούς πίνακες με την προσθήκη πλαστικών αποβλήτων που οφείλονται στην αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19 μέσω του Photoshop. Φανταστείτε αν η Μόνα Λίζα του Λεονάρντο Νταβίντσι ή η φιγούρα στον πίνακα «Η Κραυγή» του Έντβαρτ Μουνκ φορούσαν μάσκα. Με ποιους τρόπους ίσως να προσλάμβανε ένας παρατηρητής το μήνυμα που ήθελαν μεταφέρουν οι καλλιτέχνες; Φανταστείτε έναν ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης σαν τη Μαντώ Μαυρογένους να κουβαλάει ένα μπουκάλι με αντισηπτικό αντί για όπλο. Τι συμβαίνει όταν προσθέτουμε σύγχρονα μηνύματα σχετικά με την πλαστική ρύπανση σε αυτά τα νέα έργα τέχνης; Αφιερώστε χρόνο για να βρείτε δυνατά μηνύματα και συνδυασμούς.

2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΚΡΑΦΙΤΙ ΓΙΑΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥΣ

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: μέγιστος αριθμός 10 άτομα

Επικεφαλής: δύο επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας, για καθοδήγηση και διευκόλυνση

Απαιτούμενος χώρος: Άδεια επιφάνεια για σκίτσο, τοίχος/οι για το γκράφιτι

Υλικό/εξοπλισμός: Υλικά βαφής φιλικά προς το περιβάλλον (σπρέι, πινέλα, κύλινδροι), μεγάλα χαρτιά ή σανίδες για πρόχειρο σκίτσάρισμα, σκαλωσιές, κάμερα για την καταγραφή της διαδικασίας της δημιουργίας γκράφιτι, εφαρμογή ή εξοπλισμός επεξεργασίας (προαιρετικό)

Απαιτούμενος χρόνος: 6-8 ώρες, εξαιρουμένου του χρόνου για την επίτευξη αδειοδότησης σχετικά με τη δημιουργία γκράφιτι και του χρόνου μετά την ολοκλήρωσή του για μοντάζ και επεξεργασία του βίντεο

Πώς μπορείτε να παρατείνετε τη διάρκεια του έργου: εμπλέξτε τους νέους στη διαδικασία αδειοδότησης για τη δημιουργία του γκράφιτι, παρατείνετε τη διαδικασία σκίτσάριατος, συνεργαστείτε μαζί τους για την επεξεργασία του βίντεο, εργαστείτε πάνω στα μηνύματα/κείμενα που θα διαδοθούν παράλληλα με το βίντεο.

Αποτελέσματα: Η δημιουργία ενός γκράφιτι που θα μπορεί να απολαμβάνει κανείς για μεγάλο χρονικό διάστημα/ ταινία μικρού μήκους της καλλιτεχνικής διαδικασίας

Πού μπορείτε να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: σε ιστότοπους και μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Πιθανοί συνεργάτες που μπορούν να συμμετέχουν στην κινηματογράφηση

της διαδικασίας και στην κοινοποίηση του βίντεο: νέοι κινηματογραφιστές, νέοι μουσικοί για τη σύνθεση της μουσικής επένδυσης (soundtrack), επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας για την προβολή του έργου σε νεανικούς χώρους.

Μέτρα ασφαλείας: Απαιτούνται εκ των προτέρων άδειες για την δημιουργία γκράφιτι ανάλογα με τους εθνικούς και τοπικούς κανονισμούς. Θα πρέπει να γνωρίζετε τους σχετικούς κανονισμούς πριν ξεκινήσετε, να παρέχετε σκαλωσιές και εξοπλισμό ασφαλείας ανάλογα. Θα πρέπει να λαμβάνετε ενημερωμένη συγκατάθεση από τα άτομα που εμφανίζονται στο βίντεο που δημοσιεύεται.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Όχι

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

1. Η παρουσίαση του έργου/εργαστηρίου και των στόχων του
2. Η παροχή οδηγιών χρήσης υλικών βαφής

5. Ο σχεδιασμός πρόχειρων σκίτσων για κάθε μέρος του τοίχου σε χαρτί ή χαρτόνι

3. Ο σχηματισμός μικρών ομάδων 3-4 ατόμων:
Καταιγισμός ιδεών για τη δημιουργία του γκράφιτι
4. Η από κοινού ολοκλήρωση της όλης ιδέας μέσω της συνεργασίας και του καταμερισμού εργασίας σε ομάδες, οι οποίες η καθεμία θα πρέπει να αναλάβει να ζωγραφίσει το 1/3 του όλου γκράφιτι

6. Η από κοινού συνεννόηση για την επιλογή και την προσαρμογή των σχεδίων που θα συνθέσουν το τελικό γκράφιτι
7. Η διαδικασία δημιουργίας του γκράφιτι και η κινηματογράφησης του!
8. Η επεξεργασία και η κοινοποίηση του βίντεο
9. Η αξιολόγηση

Inspiration: [Sea Walls: Artists for Oceans](#), ένα πρόγραμμα καλλιτεχνικού ακτιβισμού που θέλει να διαδώσει το μήνυμα της περιβαλλοντικής προστασίας των ωκεανών στους δρόμους ανά το παγκόσμιο.
Βίντεο: ["Paint for a Purpose"](#) (PangeaSeed Foundation, 2019, 05:48)

3 ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ: ΑΠΟ ΝΕΟΥΣ, ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: 3-10 άτομα

Επικεφαλής: ένας εκπαιδευτής (ο οποίος θα είναι και ο εκδότης του βιβλίου)

Απαιτούμενος χώρος: Ήσυχη τάξη ή αίθουσα συνεδριάσεων

Υλικό/έξοπλισμός: Χαρτί, υλικά ζωγραφικής/σχεδίου, είδη τέχνης. Εάν αυτό γίνεται ψηφιακά, θα χρειαστείτε ένα tablet με δημιουργικές εφαρμογές που παρέχουν ένα ευρύ φάσμα επιλογών και σύνδεση στο διαδίκτυο.

Υπολογιστής και λογισμικό για επεξεργασία και δημοσίευση, σαρωτής για ψηφιοποίηση έργων τέχνης.

Απαιτούμενος χρόνος: 4-40 ώρες (η συντομότερη εκδοχή μέχρι την πλήρη ολοκλήρωση του έργου)

Πώς να παρατείνετε τη διάρκεια του έργου: Χωρίστε το έργο σε διάφορες δημιουργικές ασκήσεις, αφιερωμένες σε διαφορετικά θέματα: χαρακτήρες, τεχνοτροπίες κ.λπ.

Αποτελέσματα: η έκδοση ψηφιακού βιβλίου(ων) για παιδιά, στο/α οποίο/α η κάθε σελίδα θα αποτελεί μια προσωπική εικονογράφηση της ίδιας ιστορίας

Πού μπορείτε να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: Σε έναν ιστότοπο, σε ψηφιακούς αναγνώστες ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης - κάθε σελίδα/εικονογράφηση μπορεί να εμφανιστεί ως έργο τέχνης σε μια εικονική πινακοθήκη.

Πιθανοί συνεργάτες που μπορούν να συμμετέχουν στη διαδικασία και στην κοινοποίηση του περιεχομένου: Καλλιτέχνες και δάσκαλοι τέχνης οι οποίοι μπορούν να καθοδηγήσουν στην διαδικασία της εικονογράφησης. Τοπικές βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, σχολεία ή νηπιαγωγεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν το εκδοθέν βιβλίο.

Μέτρα ασφαλείας: Θα πρέπει να λαμβάνετε ενημερωμένη συγκατάθεση από τους δημιουργούς των εικονογραφήσεων για τη οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου, καθώς και για τη δημοσίευση του βιβλίου στις πλατφόρμες. Θα πρέπει να αναγνωρίζεται η πνευματική ιδιοκτησία των συντακτών του βιβλίου (εκτός εάν δεν το επιθυμούν οι ίδιοι). Θα πρέπει να παρέχετε σαφείς κανόνες για να διασφαλίζετε την αξιοπιστία κατά την αξιολόγηση των εικονογραφήσεων που θα επιλεγούν για δημοσίευση.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Ναι

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Δημιουργήστε εικονογραφημένες ιστορίες ειδικά σχεδιασμένες για παιδιά για να ενθαρρύνετε το ενδιαφέρον τους για μια ζωή με λιγότερη χρήση του πλαστικού. Πώς μπορείτε να μιλήσετε για την προστασία των ωκεανών με έναν εποικοδομητικό, φιλικό προς τα παιδιά τόνο; Οι εικονογραφημένες ιστορίες θα δημοσιεύονται σε ηλεκτρονικά βιβλία όπου θα έχουν ανοικτή πρόσβαση οι γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας για να τους εξιστορούν τις ιστορίες. Μπορείτε επίσης να ζητήσετε από τα παιδιά να εικονογραφήσουν τις ιστορίες των νεαρών ενήλικων ή να δημιουργήσουν οι ίδιοι τις ιστορίες για να τις εικονογραφήσουν οι μεγαλύτεροι.

1. Εισαγωγή: πληροφορίες για την προστασία των ωκεανών και πώς να κάνετε τη διαφορά;
2. Εισαγωγή: πώς να συντάξετε ένα βιβλίο;
3. Προδιαγραφές για κάθε βιβλίο, π.χ. η ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται; Πόσες σελίδες, τι μορφή, τι χρώματα θα έχει το βιβλίο; Ποια μηνύματα

6. Σάρωση εικόνων
7. Δημιουργήστε τα πλαίσια σε κάθε σελίδα και προσθέστε κείμενα που είναι ευανάγνωστα
8. Συλλέξτε το υλικό του βιβλίου που δημιουργήσατε και μετατρέψτε το σε pdf ή χρησιμοποιήστε άλλο φιλικό προς το χρήστη διαδικτυακό πρόγραμμα ανάγνωσης

να συμπεριληφθούν, πρέπει να υπάρχει κείμενο; Αν ναι, ρίμες/ομοιοκαταληξίες, ποιήματα ή τι άλλο;

4. Επιλέξτε: ποιος θα κάνει τι και πότε;

5. Δημιουργήστε τις εικονογραφήσεις και συντάξτε τα κείμενα (ή συμπεριλάβετε κείμενα σε εικονογραφήσεις)

9. Δημοσιεύστε το βιβλίο και προωθήστε το δημοσιεύοντας αποσπασματικά σελίδες από το βιβλίο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παρέχοντας το σύνδεσμο που παραπέμπει στον ιστότοπο του βιβλίου και hashtags για να μπορούν οι χρήστες να βρίσκουν σχετικές πληροφορίες για τα πλαστικά απόβλητα και γιατί και με ποιους τρόπους πρέπει να τα καταπολεμήσουμε

10. Αξιολόγηση

Έμπνευση:

Βίντεο: 1, 2, 3, Who's Cleaning the Sea?" (Loopsider, 2019, 03:11): [ένα παιδικό βιβλίο >](#)

Βίντεο: "Ocean Trash Talk K-Gr 3" (Sea Smart 2018, 03:53), [trash talk για παιδιά >](#)

4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙΠ ΤΙΚ-ΤΟΚ ΜΕ ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ VIRAL

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός ατόμων: μέγιστος αριθμός 12 άτομα

Επικεφαλής: δύο επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας

Απαιτούμενος χώρος: αίθουσα χορού ή για πρόβες, χωρητικότητας περίπου 40 m²

Υλικό/έξοπλισμός: Κινητά τηλέφωνα με εγκατεστημένο TikTok, σκηνικά και κοστούμια. Αν θέλετε μπορείτε επίσης να κάνετε τις κατάλληλες ρυθμίσεις που να επιτρέπουν την συμπαράκολούθηση του κινηματογραφικού υλικού σε μεγαλύτερη οθόνη (προβολή από τηλέφωνα ή από τον υπολογιστή του επικεφαλής του εργαστηρίου)

Απαιτούμενος χρόνος: 4 ώρες

Πώς να παρατείνετε τη διάρκεια του έργου: Δημιουργήστε τη δική σας χορογραφία, ανεβάζοντας μια σχολική παράσταση με τεκμηρίωση, δημιουργήστε μια οπτικοακουστική εγκατάσταση για την προβολή βίντεο κλιπ TikTok σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κ.λπ.

Αποτελέσματα: δημιουργία βίντεο κλιπ TikTok (σύντομα βίντεο διάρκειας δευτερολέπτων)

Πού μπορείτε να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: αναρτήσεις βίντεο κλιπ TikTok στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Πιθανοί συνεργάτες που μπορούν να συμμετέχουν στη διαδικασία και στην κοινοποίηση του περιεχομένου : Χορογράφοι που θέλουν να δημιουργήσουν πρωτότυπες χορογραφίες και TikTok βίντεο κλίπ με χορογραφικό περιεχόμενο

Μέτρα ασφαλείας: Θα πρέπει να λαμβάνετε ενημερωμένη συγκατάθεση από όλους τους συμμετέχοντες για τη δημοσίευση οποιουδήποτε κινηματογραφικού υλικού.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Ναι (δεν υπάρχει άλλος τρόπος!) [Αρχάριος στη χρήση του TikTok; Μάθετε περισσότερα >](#)

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Δημιουργήστε ένα κίνημα μεταξύ των νέων δημιουργώντας TikToks [μικρά βίντεο κλιπ] για τα πλαστικά απορρίμματα!

1. Παρουσιάστε το έργο/εργαστήριο και τους στόχους του
2. Πλαστικά σκουπίδια και ωκεανός: παρακολουθήστε μια επιλογή από ταινίες μικρού μήκους που προτείνονται στον οδηγό και αφήστε τους συμμετέχοντες να κρατήσουν σημειώσεις – λέξεις- κλειδιά για το τι πιστεύουν ότι είναι σημαντικό, για κατοπινό στάδιο
3. Παρουσιάστε τις 4 αρχές στη χρήση του πλαστικού: Άρνηση, Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση
4. Σχηματίστε ομάδες των 3 και προσπαθήστε να μεταφέρετε τα δικά σας μηνύματα για το θέμα
5. Δημιουργήστε 4 χορευτικές κινήσεις που αντιπροσωπεύουν τις αρχές στη χρήση του πλαστικού, αναμείξτε τις και επιλέξτε τη σειρά, την επανάληψη με την οποία θα εμφανιστούν και τους συνδυασμούς που μπορείτε να βρείτε για να φτιάξετε μια πρωτότυπη χορογραφία διάρκειας 15 δευτερολέπτων

6. Όλοι οι συμμετέχοντες μαθαίνουν τις 4 κινήσεις και οι επικεφαλής παρέχουν υποστήριξη κατά τη διαδικασία
7. Σε ομάδες των 3 ή κατ' ιδίαν δημιουργήστε το δικό σας βίντεο με βάση τις κινήσεις και τα μηνύματα που θέλετε να μεταφέρετε εσείς προσωπικά
8. Κάντε μια συγκέντρωση για να παρακολουθήσετε από κοινού όλα τα βίντεο που δημιουργήθηκαν σε μεγαλύτερη οθόνη και χειροκροτήστε τον καθένα ξεχωριστά
9. Συλλέξτε, δημοσιεύστε και κοινοποιήστε το υλικό (με hashtags και συνδέσμους)
10. Κάντε αξιολόγηση

«Η ταινία μπορεί να αποτελέσει ένα μέσο απίστευτα δημοκρατικό και εύκολα προσβάσιμο, και είναι ίσως η καλύτερη επιλογή αν θέλεις πραγματικά να αλλάξεις τον κόσμο, όχι απλά να τον διακοσμήσεις από την αρχή».
Banksy, Καλλιτέχνης

5 ΦΤΙΑΞΤΕ ΤΟ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: 1-12 άτομα

Επικεφαλής: ελεύθεροι επαγγελματίες ή επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας (με κινηματογραφικές δεξιότητες)

Απαιτούμενος χώρος: Από ένα υπαίθριο περιβάλλον μέχρι ένα επαγγελματικό στούντιο ταινιών (ανάλογα με τη φιλοδοξία σας)

Υλικό/εξοπλισμός: Κινητά τηλέφωνα ή βιντεοκάμερες, σκηνικά και κοστούμια, εξοπλισμός επεξεργασίας κινηματογραφικού υλικού. Αν θέλετε μπορείτε επίσης να κάνετε τις κατάλληλες ρυθμίσεις που να επιτρέπουν την συμπαρακολούθηση του κινηματογραφικού υλικού σε μεγαλύτερη οθόνη

Απαιτούμενος χρόνος: 10 ώρες έως και αρκετές εβδομάδες

Πώς να παρατείνετε τη διάρκεια του έργου: Δημιουργία μιας οπτικοακουστικής εγκατάστασης για την προβολή ενός κινηματογραφικού έργου σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κ.λπ.

Αποτελέσματα: Ταινίες μικρού μήκους για διαδικτυακή ροή ή δημόσια προβολή

Πού μπορείτε να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: στο YouTube και άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Πιθανοί συνεργάτες που μπορούν να συμμετέχουν στη διαδικασία του έργου και στην κοινοποίησή του:

Επαγγελματίες κινηματογραφιστές

Μέτρα ασφαλείας: Θα πρέπει να λαμβάνετε την ενημερωμένη συγκατάθεση από όλους τους συμμετέχοντες για τη δημοσίευση οποιουδήποτε κινηματογραφικού υλικού. Χρησιμοποιήστε μόνο τη δική σας μουσική ή μουσικό περιεχόμενο που παρέχεται δωρεάν ή/και υλικό χωρίς πνευματικά δικαιώματα, στοκ φωτογραφίες και ηχογραφικό υλικό, εάν χρειάζεται.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Ναι

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Προσπαθήστε να φτιάξετε κινηματογραφικά έργα μικρής διάρκειας σε περίπτωση που ένα νεαρό άτομο φτιάχνει τη δική του ταινία ή μεγαλύτερης διάρκειας όταν αυτά αφορούν έργα κοινοτικού χαρακτήρα, και αναλόγως των προσδοκιών σας. Για έμπνευση, διαβάστε πιο κάτω:

A) Δημιουργήστε ένα βίντεο των 50 δευτερολέπτων σε σχέση με τις 4 αρχές στη χρήση του πλαστικού.

Επιλέξτε ένα πλαστικό αντικείμενο μιας χρήσης με μικρή διάρκεια ζωής (π.χ. μπουμπούκι τσιγάρου, συσκευασία φαγητού, οδοντόβουρτσα, σερβιέτα) και εξερευνήστε τις συνέπειες της χρήσης του συγκεκριμένου αντικειμένου με σύντομο βίντεο κλιπ. Στη συνέχεια, «γυρίστε την ταινία» παρουσιάζοντας εναλλακτικούς τρόπους με τους οποίους μπορείτε να θίξετε στο βίντεο μια από τις 4 αρχές στη χρήση του πλαστικού «Αρνηση, Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση». Προσπαθήστε να περιορίσετε τη διάρκεια του βίντεό σας στα 50 δευτερόλεπτα, συμπεριλαμβανομένων όλων των πληροφοριών και συντελεστών (εάν χρειάζονται). Εάν το βίντεο είναι πολύ μεγάλο – αγνοήστε τις αρνητικές συνέπειες και επικεντρωθείτε στις θετικές, εναλλακτικές λύσεις του προβλήματος. Δημοσιεύστε τα βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προσθέτοντας hashtags, γεγονότα και συνδέσμους και λοιπές σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τα πλαστικά απόβλητα και γιατί και με ποιους τρόπους πρέπει να τα καταπολεμήσουμε.

Προσθήκες ή παραλλαγές: Γράψτε ένα πολύ σύντομο προφορικό κείμενο, ένα πιασάρικο τραγούδι ή νέους στίχους σε μια κλασική παιδική ομοιοκαταληξία, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση του βίντεο. Προσθέστε υπότιτλους στο βίντεο και στείλτε το σε ένα φεστιβάλ κινηματογράφου ταινιών ενός λεπτού. Δημιουργήστε μια συλλογή πολλών βίντεο και προσθέστε τα σε μια λίστα αναπαραγωγής σε μια πλήρη οθόνη, όπου θα μπορεί να το παρακολουθήσει ένα ευρύ κοινό.

B) Προβολή βίντεο «Τα πλαστικά που χρησιμοποιώ ανά εβδομάδα/ μήνα».

Συλλέξτε όλα τα πλαστικά που συνήθως πετάτε μέσα σε μια εβδομάδα ή μήνα – όλα τα περιτυλίγματα τροφίμων, συσκευασίες, είδη υγιεινής κ.λπ. – και στερεώστε τα στα ρούχα σας. Περιπατήστε φορώντας το επενδυμένο από πλαστικά σας ρούχο και παρουσιάστε μέσω τεκμηρίωσης τις σκέψεις σας αλλά και άλλων ατόμων στην κάμερα. Εξερευνήστε τις πέντε αρχές της χρήσης του πλαστικού: Αρνηση, Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Τροποποίηση, Ανακύκλωση με αναφορά στα πλαστικά αντικείμενα που συγκεντρώσατε. Επεξεργαστείτε τα βίντεο που δημιουργήσατε και δημοσιεύστε τα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προσθέτοντας hashtags και συνδέσμους που παρέχουν σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τα πλαστικά απόβλητα και γιατί και με ποιους τρόπους πρέπει να τα καταπολεμήσουμε.

Βίντεο: [We Wore our Plastic Waste IN PUBLIC for 7 Days](#) (Asap SCIENCE, 2019, 02:45)

Γ) Καλλιτεχνική παράσταση/επίδειξη για ψηφιακή διανομή

Συγκεντρώστε μια ομάδα δημιουργών. Δημιουργήστε πανό και άλλου είδους πειστικές εικόνες σε πίνακες και αφίσες και βρείτε κοστούμια ή άλλα μέσα έκφρασης για να ενισχύσετε το περιεχόμενο των μηνυμάτων που θέλετε να μεταφέρετε στο κοινό. Διαμορφώστε μια παράσταση/επίδειξη και κινηματογραφήστε την για να δημιουργήσετε ένα βίντεο στο οποίο οι συμμετέχοντες κρατούν τα πανό ή άλλου είδους εικόνες που έχουν επιλέξει, για να μεταδώσουν τα μηνυμάτά τους στο κοινό και με τον τρόπο που οι ίδιοι επιθυμούν. Επεξεργαστείτε τα βίντεο και προσθέστε (δική σας ή δωρεάν) μουσική ή/και φωτογραφίες/βίντεο στοκ για να βελτιώσετε το περιεχόμενο των μηνυμάτων. Δημοσιεύστε τα βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προσθέτοντας hashtags και συνδέσμους που περιέχουν πληροφορίες αναφορικά με τα πλαστικά απόβλητα και γιατί και με ποιους τρόπους πρέπει να τα καταπολεμήσουμε.

Παραδείγματα πειστικών εκφραστικών μέσων:

Βίντεο: [The Art Of Extinction Rebellion: To Rebel Is To Create](#) (Change Incorporated, 2020, 16:35)

Ξέρατε ότι...

- Οι περισσότεροι άνθρωποι παρακολουθούν βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τον ήχο απενεργοποιημένο. Επομένως, θα ήταν καλύτερο να προσθέσετε υπότιτλους στο βίντεό σας ή να μην συμπεριλάβετε διάλογο στην ταινία σας για να έχει ευρύτερη απήχηση. Περισσότερες οδηγίες αναφορικά με τους τρόπους που μπορείτε να δημιουργήσετε [βίντεο χωρίς ήχο για μεγαλύτερη απήχηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης >](#)
- Είναι σχεδόν πάντα ευκολότερο να προσεγγίσετε ένα ευρύ κοινό μέσω ενός σύντομου βίντεο. Επομένως, διατηρήστε το βίντεό σας όσο πιο σύντομο γίνεται!
- Υπάρχουν πολλά φεστιβάλ ταινιών για ταινίες μικρού μήκους, ταινίες που αφορούν περιβαλλοντικά θέματα και ταινίες από νεαρά άτομα. Γιατί λοιπόν να μην εκμεταλλευτείτε την ευκαιρία να υποβάλετε αίτηση του βίντεό σας σε ένα τοπικό ή διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου; Μερικά παραδείγματα [φεστιβάλ ταινιών ενός λεπτού \(για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες\) >](#)

Παραδείγματα ταινιών + πλαστικών υλών + χιουμοριστικών ιδεών για περισσότερη έμπνευση:

Βίντεο: [Sucker Punch](#) (Lonely Whale, 2018, 01:00)

Βίντεο: [Break-Up: "It's not me, it's you"](#) (United Nations, 2018, 01:57)

6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ (MEMES) Η GIF ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ, ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗ Η ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: μέγιστος αριθμός 12 άτομα

Επικεφαλής: τουλάχιστον ένας επαγγελματίας στον τομέα της νεολαίας (βοηθά περισσότερο αν είναι cool)

Απαιτούμενος χώρος: Οποιοδήποτε δωμάτιο με υπολογιστή ή ασφαλή συνεδριακό χώρο

Υλικό/εξοπλισμός: Υπολογιστής με σύνδεση στο διαδίκτυο, ή τα κινητά τηλέφωνα των συμμετεχόντων

Απαιτούμενος χρόνος: 2-4 ώρες

Πώς μπορείτε να παρατείνετε τη διάρκεια του έργου/της δραστηριότητας:

Συνεργαστείτε με φορείς υπεύθυνους στον τομέα της προώθησης του αλφαριθμητισμού στα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας συνδυαστικά η μη με τα αποτελέσματα άλλων δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα τα έργα τέχνης με επεξεργασία photoshop, παιδικά ηλεκτρονικά βιβλία ή ταινίες.

Αποτελέσματα: Διαδικτυακά μιμίδια και gif (παραγωγή διαφορετικών κοινόχρηστων μορφών εικόνας στο διαδίκτυο)

Πού να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που προτιμάτε

Μέτρα ασφαλείας: Δημιουργήστε ένα ασφαλές διαδικτυακό περιβάλλον.

Χρησιμοποιήστε περιεχόμενο που είναι ανοικτά προσβάσιμο για επεξεργασία.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Ναι (δεν υπάρχει άλλος τρόπος!)

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Εξετάστε τους τρόπους με τους οποίους οι κοινόχρηστες διαδικτυακές γλώσσες είναι χρήσιμες στον τομέα της μάθησης, της δημιουργικότητας ή της προάσπιση μιας υπόθεσης.

1. Αναλύστε τα μιμίδια και τα gif, για να κατανοήσετε τι είναι, πώς διαδίδονται, τους ισχύοντες νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων που τα πλαισιώνουν, έτσι ώστε οι νέοι να είναι σε θέση να ανταλλάζουν μεταξύ τους τα ενδιαφέροντά τους.
2. Εξασκηθείτε δημιουργώντας τα δικά σας διαδικτυακά μιμίδια και gifs, με τη βοήθεια εργαλείων που μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο όπως μια [γεννήτρια διαδικτυακών μιμιδίων](#) ή [γεννήτρια gif](#) ή άλλα εργαλεία της επιλογής σας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ανοικτά προσβάσιμο υλικό από το διαδίκτυο ή δημιουργίστε νέων ατόμων ως περιεχόμενο για την δραστηριότητά σας.
3. Χρησιμοποιήστε υφιστάμενα μιμίδια για να αναπτύξετε υλικό υπεράσπισης ή σχέδια μαθημάτων σχετικά με την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών ή για οποιαδήποτε άλλη χρήση που μπορείτε να βρείτε γύρω από το θέμα.

7 ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ- ΛΕΡΩΣΤΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΑΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑΣ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Ηλικιακό εύρος: 13-30

Αριθμός συμμετεχόντων: 5-20 άτομα

Επικεφαλής: τουλάχιστον ένας επαγγελματίας στον τομέα της νεολαίας για κάθε 5 συμμετέχοντες

Απαιτούμενος χώρος: Υπαίθριος χώρος εργασίας με κατάλληλο εξοπλισμό για τη διεξαγωγή μιας δημιουργικής δραστηριότητας

Υλικό/εξοπλισμός: Ατομικός εξοπλισμός προστασίας χωρίς όμως αυτός να περιλαμβάνει πλαστικά είδη, απαραίτητος εξοπλισμός για τη διεξαγωγή μιας δημιουργικής εργασίας

Απαιτούμενος χρόνος: 8-16 ώρες

Πώς να παρατείνετε τη διάρκεια της δραστηριότητας: Συνεργαστείτε με κοινότητες που εργάζονται για έναν κόσμο χωρίς πλαστικό, τοπικές αρχές ή άλλους τοπικούς παράγοντες για να οργανώσετε τις δράσεις και τις δραστηριότητες καθαρισμού των υδάτων στο επίπεδο μιας κοινότητας. Εφαρμόστε τις δράσεις και τις δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε στην προετοιμασία δημιουργικών εργαστηρίων ή καταγράψτε το περιεχόμενό τους μέσω της δημιουργίας βίντεο/ηχογράφησης/φωτογραφιών

Αποτελέσματα: Η μείωση των πλαστικών αποβλήτων στις θάλασσες συν τα δημιουργικά αποτελέσματα που προέκυψαν για στο πλαίσιο αυτό, συμπεριλαμβανομένων των ταινιών ντοκιμαντέρ και των φωτογραφικών συλλογών στο διαδίκτυο

Πού μπορείτε να κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα: Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που προτιμάτε

Μέτρα ασφαλείας: Ακολουθήστε τους τοπικούς κανόνες ασφαλείας που έχουν ορίσει οι τοπικές αρχές, ενημερώστε εκ των προτέρων τους τοπικούς εμπλεκόμενους φορείς, όπως τους οργανισμούς διαχείρισης απορριμμάτων ή προστασίας του περιβάλλοντος, για να βεβαιωθείτε ότι ο καθαρισμός των υδάτων θα πραγματοποιηθεί με ασφάλεια και δεν θα διαταράξει άλλες ήδη ισχύοντες πρωτοβουλίες που πραγματοποιούνται στην περιοχή (όπως για παράδειγμα έρευνες που διεξάγονται για τη συλλογή σημαντικών περιβαλλοντικών δεδομένων σε συγκεκριμένες παραλίες) ή που θα διαταράξει την ίδια την άγρια ζωή. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνετε ενημερωμένη συγκατάθεση από τους συμμετέχοντες για τη δημοσίευση μέσω στα οποία εμφανίζονται.

Είναι δυνατόν να γίνει ψηφιακά; Εν μέρει

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε.

Σε πρώτο στάδιο, θα πρέπει να ενημερωθείτε σε θέματα που αφορούν τη ρύπανση των ωκεανών και υδατοδρόμων από πλαστικά απορρίμματα, για να αντιληφθείτε τις πραγματικές διαστάσεις που παίρνει το εν λόγω περιβαλλοντικό ζήτημα, «λερώνοντας» οι ίδιοι τα χέρια σας και διοργανώνοντας ή συμμετέχοντας σε έναν κοινοτικό καθαρισμό μιας παραλίας/υδατοδρόμου σε μια περιοχή. Προστατέψτε την υγεία σας χρησιμοποιώντας εξοπλισμό ατομικής προστασίας που δεν περιλαμβάνει όμως πλαστικά είδη, για να μειώσετε στο ελάχιστο τα απόβλητα που συνδέονται με τη χρήση του πλαστικού.

Εάν τα πλαστικά που συλλέγονται από τον καθαρισμό έχουν ήδη ένα συγκεκριμένο προορισμό (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, καύση, θάψιμο κτλ.), αξιοποιήστε τη δημιουργικότητά σας καταγράφοντας τις εμπειρίες σας για να συλλέξετε και στη συνέχεια να αναπτύξετε το περιεχόμενο που θα χρειαστείτε για τα εργαστήριά σας.

Εάν γνωρίζετε την τύχη των διάφορων ειδών πλαστικού που συλλέξατε, θυμηθείτε τις 5 αρχές στη χρήση του πλαστικού, όπως για παράδειγμα αυτόν της «Επαναχρησιμοποίησης» και δημιουργήστε κάτι από αυτό: δημόσια γλυπτά, κάθετους κήπους, κάδους απορριμμάτων/ανακύκλωσης.

Να έχετε πάντα κατά νου πώς καλείστε να κάνετε τη θεωρία πράξη υλοποιώντας κάθε στάδιο των δραστηριοτήτων με τρόπο που να ελαχιστοποιείτε στο μέγιστο δυνατό τη χρήση του πλαστικού στο φυσικό περιβάλλον ακόμη και εάν δεν είχατε κάνει τίποτα σε σχέση με την δραστηριότητα καθαρισμού των υδάτων.

Περισσότερες ιδέες για εργαστήρια δημιουργίας τέχνης, όπως γκράφιτι λάσπης, φωτογραφίες από σκουπίδια, ανακυκλώσιμα σκουπίδια, περιβαλλοντικές αφίσες και άλλα, μπορείτε να βρείτε στο [φυλλάδιο Art for the Environment από το YEE - Youth and Environment Europe](#) >

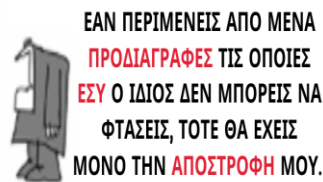
8 ΣΧΕΔΙΑΣΤΕ ΤΟ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Χρησιμοποιήστε το πρότυπο του εργαστηρίου μας για να ξεκινήσετε να σχεδιάζετε το δικό σας εργαστήριο! Εάν έχετε τη δυνατότητα - σχεδιάστε το μαζί με τους προβλεπόμενους συμμετέχοντες. Μπορείτε επίσης να προσκαλέσετε έναν τοπικό χορογράφο, δημιουργό βίντεο, μουσικό, ζωγράφο, καλλιτέχνη κόμικς, φωτογράφο, ηθοποιό, καλλιτέχνη γκράφιτι, τυποποιό ή ερασιτέχνες/επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων να συνδιοργανώσουν το εργαστήριο.

Όνομα δραστηριότητας
Στόχος της δραστηριότητας:
Ομάδα στόχος (ηλικιακό εύρος κ.λπ.):
Μέγεθος ομάδας
Απαιτούνται επικεφαλής (+ περιγραφή ρόλου):
Απαιτούνται δωμάτια ή χώροι:
Απαιτούμενο υλικό και εξοπλισμός:
Απαιτούμενος χρόνος
Περιγραφή δραστηριότητας (με σειρά, από την αρχή μέχρι το τέλος: ποιος, τι, πότε, πού, γιατί;):
1. Εισαγωγή στο εργαστήριο και το πρόβλημα των πλαστικών απορριμμάτων (παρουσιάσεις, βίντεο κ.λπ.)
2. Συζήτηση/επιλογή του/των μηνύματος/ων στα οποία θέλουν να εργαστούν οι συμμετέχοντες
3. Επιλογή του τύπου και του πλαισίου των παραγόμενων προϊόντων της δραστηριότητας
4. Τα αποτελέσματα της δραστηριότητας
5. Συγκέντρωση και επανεξέταση των αποτελεσμάτων/των από κοινού
6. Δημοσίευση και διάδοση/διάχυση των αποτελεσμάτων
7. Αξιολόγηση του εργαστηρίου και του αντίκτυπού του
Αποτέλεσμα/τα (π.χ. ψηφιακοί πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, βίντεο, κινούμενα σχέδια, ψηφιακό βιβλίο):
Πώς να διαδώσετε το παραγόμενο έργο:
Αναζήτηση εταίρων για συνεργασία πριν ή κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας ή για τη διάχυση των έργων τέχνης:
Απαραίτητα μέτρα ασφαλείας:
Προβλήματα ασφάλειας που μπορεί να προκύψουν:
Μπορεί αυτή η δραστηριότητα να διεξαχθεί ψηφιακά εάν χρειάζεται; Τι χρειάζεται για αυτό;
Υπάρχει κάτι άλλο που πρέπει να σκεφτείτε;

Εισηγήσεις για τη διάχυση των αποτελεσμάτων:

- Αφιερώστε χρόνο για την προετοιμασία ενός σχεδίου διάχυσης των αποτελεσμάτων μαζί με τους συμμετέχοντες. Ποιο κοινό θέλετε να προσεγγίσετε; Ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα για τον σκοπό αυτό;
- Αφήστε τους συμμετέχοντες να διαδώσουν τα έργα τέχνης μέσω των δικών τους μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και μέσω του οργανισμού σας.
- Διοργανώστε μια μεγάλη ή μικρή πρεμιέρα ή έκθεση των έργων τέχνης που παράχθηκαν - ή μια ολοκληρωμένη «[plastival](#)» (εκδήλωση με ψυχαγωγικές δραστηριότητες γύρω από το θέμα του πλαστικού). Προσκαλέστε την οικογένεια και τον Τύπο. Αφήστε τους συμμετέχοντες να γράψουν δελτία τύπου και να ετοιμάσουν τα μηνύματα που θέλουν να μεταφέρουν σχετικά με τη σημασία της πλαστικής ρύπανσης των ωκεανών και τους τρόπους δράσης για την αντιμετώπιση του οικολογικού ζητήματος. Στείλτε σε έντυπη μορφή τα έργα τέχνης και μια πρόσκληση συμμετοχής σε τοπικούς ή εθνικούς φορείς χάραξης πολιτικής.

Λίστα ελέγχου για εκδηλώσεις με θέμα το πλαστικό (όπως εργαστήρια και συναντήσεις)

Θα πρέπει να εφαρμόζουμε στην πράξη αυτά που διακηρύττουμε – και υπάρχουν πόροι που θα μας βοηθήσουν να το επιτύχουμε. Αυτή η ολοκληρωμένη λίστα ελέγχου περιγράφει τα πλαστικά αντικείμενα μιας χρήσης που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στη βιομηχανία διοργάνωσης εκδηλώσεων. Αυτή η λίστα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους μας ως οδηγός για να καθορίσουμε ποια [πλαστικά αντικείμενα μιας χρήσης πρέπει να εξαλείψουμε από τις πρακτικές μας όταν διοργανώνουμε εκδηλώσεις >](#)

Θέλετε περισσότερη έμπνευση? Εξερενήστε το [The Blue Events Guide](#) - έναν οδηγό για την παραγωγή συνέδριων, εταιρικών εκδηλώσεων, ιδιωτικών εκδηλώσεων, φεστιβάλ και κοινοτικών συγκεντρώσεων. (Υπάρχουν επίσης αρκετοί άλλοι δωρεάν οδηγοί για εστιατόρια, γραφεία, ξενοδοχεία και για πολλούς άλλους χώρους, αν θέλετε να τους διαδώσετε.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Πλοήγηση στον Ωκεανό – Διδάγματα και βέλτιστες πρακτικές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Εάν εργάζεστε στον τομέα της νεολαίας και έχετε περιβαλλοντικές ευαισθησίες για την πλαστική ρύπανση των ωκεανών, τα καλά νέα είναι ότι δεν είστε ό μόνος. Πολλά είναι εκείνα τα άτομα που αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για να συμβάλλουν ενεργά μαζί με τη συμμετοχή των νέων στην περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών. Μπορείτε να επωφεληθείτε από τα όσα γνωρίζουν ήδη οι συνομήλικοί σας. Ακολουθούν οκτώ διδάγματα που έχουν να δώσουν άτομα από χώρους που εργάζονται μαζί με τους νέους για την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών:

1 Φτιάξτε το αποκλειστικά για αυτούς, τους νέους: από το Youth and Environment Europe (YEE)

Πιο κάτω μπορείτε να διαβάσετε κάποιες συμβουλές που θα σας βοηθήσουν να εμπλέξετε ενεργά τους νέους στο έργο σας και να κρατήσετε αμείωτο το ενδιαφέρον τους:

- οργανώστε τις παρουσιάσεις σας εισάγοντας την κεντρική ιδέα και την πρωτοβουλία με τρόπο που να κεντρίζει το ενδιαφέρον τους.
- ενημερώστε τους νέους για τα οφέλη που θα αποκτήσουν μέσω της συμμετοχής τους: εμπειρίες, δεξιότητες, κοινωνική δικτύωση, ταξίδια...
- χρησιμοποιήστε τα κοινωνικά δίκτυα/τους κοινωνικούς κύκλους και τα ΜΜΕ στα οποία προτιμούν να μιλάνε και να είναι ενεργά
- ζητήστε τη βοήθεια από άλλους νέους για να διαδώσετε το έργο σας
- δώστε στους νέους καθήκοντα που να μπορούν να τα φέρουν εις πέρας, και μετά, δείξτε τους την εκτίμηση σας γι' αυτό
- Ενημερώστε τους νέους σχετικά με τα οφέλη της δράσης τους (για την κοινωνία, την προστασία των ωκεανών κ.λπ.)

Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο Erasmus+ «Active Youth - Better Environment». [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

2 Συνδεθείτε με την τοπική κοινωνία: από το Youths Saving Our Seas

Υλοποιήστε δραστηριότητες στις οποίες οι νέοι μπορούν να αλληλεπιδράσουν και να μάθουν από τις τοπικές κοινότητες όπως, για παράδειγμα, τις τοπικές αλιευτικές κοινότητες. Μαθαίνοντας για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τη ρύπανση των ωκεανών, οι νέοι μπορούν να αναλαμβάνουν δράσεις που σχετίζονται άμεσα με τις τοπικές ανάγκες για να λαμβάνουν πιο εύκολα υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών για την υλοποίηση του έργου τους. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο Erasmus+ Youth Saving Our Seas. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

3 Συνδεθείτε με διεθνείς ομότιμους: από τους Ocean Citizens of the Future

Υλοποιήστε δραστηριότητες στις οποίες οι νέοι μπορούν να αλληλεπιδρούν και να συζητούν με νέους από άλλες χώρες. Η προστασία των ωκεανών και η κλιματική αλλαγή είναι ένα οικουμενικό, παγκόσμιο θέμα που ξεπερνά τα όρια της τοπικής πραγματικότητας και, κατ' επέκταση, απαιτεί τη διεύρυνση του τρόπου σκέψης σε σχέση με το τι συμβαίνει σε κοινότητες από άλλες χώρες. Αυτό με τη σειρά του δίνει στους νέους το αίσθημα ότι τους παρέχονται οι δυνατότητες να αναπτύξουν τις γλωσσικές, ηγετικές και διαπροσωπικές τους δεξιότητες. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο Erasmus+ Ocean Citizens of the Future. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

4 Κάντε τη δράση μέρος της μάθησης: από το KiiCS

Μπορείτε να κάνετε μικρές δράσεις μέρος της μαθησιακής εμπειρίας, όπως η παρακολούθηση ενός εκπαιδευτικού συνεδρίου ή δημιουργικές ασκήσεις στις οποίες πρέπει να σκεφτείτε μαζί με τους νέους μια επιχειρηματική ιδέα, μια εθελοντική δράση ή ένα δημιουργικό έργο, ενώ παράλληλα μπορείτε αξιοποιήσετε ευκαιρίες για την ανάπτυξη αυτών των ιδεών με έμπειρους μέντορες. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο της ΕΕ «Knowledge Incubation in Innovation and Creation for Science». [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

5 Εκμεταλλευτείτε την ευκαιρία να μάθετε μόνοι σας: από το ARTcycling Training Course

Η οργάνωση δημιουργικών νεανικών δράσεων και δραστηριοτήτων για την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών μπορεί επίσης να προσφέρει δυνατότητες μάθησης/μαθησιακές ευκαιρίες σε ενήλικες που εργάζονται με νέους. Πριν ή κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν νέοι, αδράξτε την ευκαιρία να μάθετε για, φερειπείν, για την ανακύκλωση των απορριμμάτων μέσω καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων. Αυτό σας

δίνει περισσότερα εργαλεία και ένα ευρύτερο πλαίσιο στη συνεργασία σας με τους νέους, αλλά και γενικότερα ως πολίτες. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο Erasmus+ ARTcycling. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

6 Μάθετε από τις δραστηριότητες που υλοποιείτε: από Creative People and Places

Η αξιολόγηση των συμμετοχών σε καλλιτεχνικά προγράμματα, που επικεντρώνονται στη δράση των νέων για την περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών ή και άλλων θεμάτων, μπορεί να δώσει χρήσιμες πληροφορίες για το τι λειτουργεί σωστά και τι όχι σε σχέση με τους σκοπούς αλλά και τις ομάδες-στόχος με τις οποίες θέλετε να συνεργαστείτε. Η δημιουργία κάποιας μορφής αξιολόγησης των δραστηριοτήτων σας, όσο μικρή κι αν είναι, μπορεί να σας δώσει χρήσιμες πληροφορίες αναφορικά με τα πρώτα ενδεικτικά στοιχεία του αντίκτυπου που έχει το έργο σας, να οικοδομήσετε νέα γνώση σε θέματα που αφορούν το κοινό σας και που θα σας βοηθήσουν να λαμβάνετε πιο ενημερωμένες αποφάσεις για μελλοντικές δραστηριότητες και προγραμματισμό. Αυτό το μάθημα (και για περαιτέρω έμπνευση αναφορικά με τους τρόπους αξιολόγησης των δραστηριοτήτων σας) προέρχεται από το έργο Creative People and Places National Peer Learning and Communications Programme. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

7 Προετοιμάστε τους νέους για αυτό που θέλουν/θα κάνουν στο μέλλον: από OCEAN i³

Οι δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης μπορεί να εισάγουν τους νέους σε ιδέες, πρωτοβουλίες και καταστάσεις που μπορούν να επηρεάσουν τις μετέπειτα επιλογές τους σχετικά με την επίσημη τους εκπαίδευση και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Από τη δημιουργική αφήγηση, στη μηχανική, στην ψυχολογία, πολλές διαφορετικές δεξιότητες και κοινωνικές λειτουργίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην προστασία των ωκεανών και στον αγώνα για ένα βιώσιμο μέλλον. Συστήνετε τους νέους σε εταίρους, για να τους δώσετε νέες ευκαιρίες και πόρους που θα τους βοηθήσουν να ενεργούν πιο αποφασιστικά σχετικά με το μέλλον τους. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το έργο της ΕΕ OCEAN i³. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

8 Βοηθήστε τους νέους να οργανωθούν δημοκρατικά: από τη Σουηδική Υπηρεσία για τη Νεολαία και την Κοινωνία των Πολιτών

Όποτε επιτρέπεται από το νόμο, οι νέοι μπορούν να ξεκινήσουν τη δική τους ένωση αξιοποιώντας τις ευκαιρίες να εργαστούν μαζί με φίλους τους σε ένα θέμα για το οποίο είναι παθιασμένοι, να μάθουν για τις δημοκρατικές διαδικασίες που ακολουθούνται και να εξελιχθούν σε ενεργούς πολίτες μέσα από τις διαδικασίες. Υποστηρίξτε τους νέους να κατανοήσουν πώς να ενεργούν αυτόνομα και τους κανόνες που ισχύουν για να είναι όλοι ασφαλείς. Αυτό το μάθημα προέρχεται από το Demokratihandboken (στα σουηδικά), μέρος του πακέτου της Σουηδικής Υπηρεσίας για τη Νεολαία και την Κοινωνία των Πολιτών για σχολεία. [Περισσότερες πληροφορίες >](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Ισχυρά ρεύματα - Εκδηλώσεις για την ενίσχυση του αντίκτυπου των πρωτοβουλιών για περιβαλλοντική δράση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Μπείτε στο κίνημα. Πολλές από τις παρακάτω πρωτοβουλίες σας επιτρέπουν να εμπλακείτε, να δημοσιεύσετε τις δικές σας εκδηλώσεις και να εμπνεύσετε άλλους να συμμετάσχουν σε αυτές. Αυτές οι εκδηλώσεις μπορούν να χρησιμεύσουν και στο δικό σας έργο, βοηθώντας σας σε μια σειρά θεμάτων όπως είναι η σύλληψη και η οργάνωση των μηνυμάτων που θέλετε να μεταδώσετε και για το πώς μπορείτε να τραβήξετε την προσοχή των μέσων ενημέρωσης για τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις σας σε τοπικό επίπεδο.

[Παγκόσμια Ημέρα Αγριας Ζωής](#) (3 Μαρτίου)

[Παγκόσμια Ημέρα Ανακύκλωσης](#) (18 Μαρτίου)

[Ημέρα της Γης](#) (22 Απριλίου)

[Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος](#) (5 Ιουνίου)

[Ημέρα Καταπολέμησης της Ρύπανσης από Πλαστικά](#) (7 Ιουνίου)

[Παγκόσμια Ημέρα Ωκεανών](#) (8 Ιουνίου)

[Ιούλιος χωρίς πλαστικό](#) (Ιούλιος)

Βίντεο: [It's as easy as this!](#) (02:02)

Βίντεο: [Take the Challenge](#) (01:12)

[Παγκόσμια Ημέρα καθαρισμού](#) (Σεπτέμβριος)

Ένα από τα μεγαλύτερα κινήματα πολιτών της εποχής μας. Το 2021 εκατομμύρια άνθρωποι από περισσότερες από 190 χώρες συμμετείχαν σε δραστηριότητες καθαρισμού του περιβάλλοντος!

[Ευρωπαϊκή Εβδομάδα για τη Μείωση των Απορριμμάτων](#) (Νοέμβριος)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Μαζί μπορούμε να μετατρέψουμε μια σταγόνα στον ωκεανό σε ένα κύμα αλλαγών-Οργάνωση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Απαιτείται άμεση και μετασχηματιστική δράση για την προστασία τουλάχιστον του 30 τοις εκατό του παγκόσμιου ωκεανού για να συνεχίσει να παρέχει τροφή, παγκόσμια σταθερότητα και υγιή οικοσυστήματα. Οι νέοι αναλαμβάνουν ηγετικά καθήκοντα αρχής γενομένης από την ανάληψη της δράσης για την οικολογική προστασία των ωκεανών. Εάν είστε επαγγελματίες στον τομέα της νεολαίας (από κοινωνική, καλλιτεχνική ή περιβαλλοντική ιδιότητα) μπορείτε να υποστηρίξετε τους νέους στην οργάνωση των προσπαθειών και τη συμμετοχή τους στη μεγάλη κλίμακας συλλογική δράση για την προστασία των ωκεανών μας. Αυτό το κεφάλαιο σας υποδεικνύει ορισμένες κατευθύνσεις σχετικά με το πώς να οργανωθείτε, να επιμορφωθείτε και να δραστηριοποιηθείτε, καθώς και με το πώς να ενώσετε τις δυνάμεις σας μαζί με άλλους για τον κοινό στόχο της απαλλαγής των ωκεανών από τα πλαστικά.

5 τρόποι να εμπλακείτε με άλλους:

1. Γίνετε μέλος μιας ήδη υπάρχουσας ομάδας ακτιβιστών
2. Ξεκινήστε το δικό σας ακτιβιστικό κίνημα και αναγκάστε τους άλλους να ορθοποδήσουν!
3. Ξεκινήστε μια εκστρατεία
4. Ξεκινήστε να μαζεύετε υπογραφές
5. Ξεκινήστε να κάνετε παρεμβάσεις

Από τη δημοσίευση «[Active Youth-Better Environment](#)» από το Youth and Environment Europe (2018)

Περιβαλλοντικές οργανώσεις

- [Break Free From Plastic Movement](#)
- [Greenpeace](#)
- [Oceana](#)
- [Oceanic Global](#)
- [Sea Shepherd Conservation Society](#)
- [Surfrider Foundation Europe](#)
- [WWF - World Wildlife Fund](#)
- [5Gyres](#)
- CY: [Friends of the Earth Cyprus](#)
- CY: [Let's Make Cyprus Green](#)
- CY: [Terra Cypria](#)
- GR: [Enaleia](#)
- GR: [Helmepa](#)
- ES: [Rezero](#)
- ES: [Submon](#)
- SE: [Kusträddarna/Håll Sverige Rent](#)
- SE: [Naturskyddsföreningen](#)

Οργανώσεις με επικεφαλής τη νεολαία

- [European Youth4Ocean Forum](#)
- [Fridays For Future](#)
- [UN Youth Champions for Environment and Peace in Cyprus](#)
- [UNICEF Youth for Climate Action](#)
- [YEE - Youth and Environment Europe](#)
- [Young Friends of the Earth](#)

Νεανικές πρωτοβουλίες

- [Bye Bye Plastic Bags](#)
- [Kids against Plastic Video](#)

Εξαιρετικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περιβαλλοντικές εκστρατείες:

- [Be\(e\) the change guide on campaigning](#) by Youth and Environment Europe (2016)
- [Break Free From Plastic Campaign Toolkit](#) by Break Free From Plastic Movement (2021)
- [Campaign Handbook; A user's guide to campaigning](#) by Green European Foundation (2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Κάλυψη νομοθετικών κενών - Συγκριτικές προσεγγίσεις ανά χώρα: νομοθεσία

Ποια είναι η σημερινή κατάσταση στη χώρα σας; Και ποια σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Εδώ θα βρείτε κάποιες βασικές πληροφορίες που θα σας βοηθήσουν να τοποθετήσετε τις συζητήσεις σε ένα νοηματικό πλαίσιο και να προετοιμάσετε τις παρουσιάσεις ή τα μαθήματα σας.

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Η προστασία των κοινών ακτών και των υδάτων πέρα από τα ευρωπαϊκά σύνορα είναι περίπλοκη ενώ διάφορες χώρες παρουσιάζουν μεταξύ τους διαφορετικά επίπεδα εφαρμογής της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Γενικά, η προστασία των ευρωπαϊκών υδάτων από τη ρύπανση συνδέεται με την οικονομική ανάπτυξη, αλλά μερικές φορές αυτή διακυβεύεται λόγω συγκρουόμενων πολιτικών συμφερόντων.

Η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά είναι από το 2000 η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που δεσμεύει τα κράτη μέλη της να διατηρήσουν σε καλή κατάσταση και να μην υποβαθμίσουν περαιτέρω όλα τα ύδατα τους τόσο σε ποιοτικό όσο και ποσοτικό επίπεδο. Μια επισκόπηση του 2012 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, όσον αφορά το 47% των υδάτων της ΕΕ που καλύπτονται από αυτήν την οδηγία τα κράτη μέλη απέτυχαν να εκπληρώσουν τους στόχους της οδηγίας. Την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά ήρθαν να συμπληρώσουν η Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου το 2002 για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών και την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική το 2008. Η τελευταία, με τις μεταγενέστερες προσθήκες³⁰ αντιπροσωπεύει την προσέγγιση της ΕΕ για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Συμπληρώνεται από διάφορες πολιτικές³¹ και μια ιδιαίτερα σημαντική για την προστασία των ωκεανών από πλαστικά απόβλητα είναι η Οδηγία 2019/904 που αφορά τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον (ιδίως στο υδάτινο περιβάλλον), η οποία προτρέπει τα κράτη μέλη της ΕΕ να απαγορεύουν τα πλαστικά μιας χρήσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί την προστασία των ωκεανών ως απαραίτητη προϋπόθεση για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, καθώς και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στη θαλάσσια οικονομία, αλλά πολλοί αναλυτές από ανεξάρτητες πηγές αναφέρουν ότι πολλές από αυτές τις πολιτικές είναι επιφανειακές και δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε εδώ:

[Παράκτια και θαλάσσια πολιτική της ΕΕ](#)

[Άλληλεπίδραση της παράκτιας και θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ με άλλες πολιτικές >](#)

[ΟΟΣΑ για τη θαλάσσια νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης >](#)

[WWF Oceans επικρίνει την ΕΕ για αποτυχία επίτευξης των στόχων της για το 2020 >](#)

[Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Θαλάσσια Απορρίμματα >](#)

[Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Πλαστικά Μίας Χρήσης και την Οδηγία SUP >](#)

[Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα πλαστικά σε μια κυκλική οικονομία >](#)

---

³⁰ The 2014 Directive on Establishing a Framework for Maritime Planning 2014/89/EU, and the 2002 EU Recommendation on Integrated Coastal Zone Management 2002/413/EC.

³¹ The EU Habitats Directive, the EU Directive on the Conservation of Wild Birds, the regulation of fisheries through the Common Fisheries Policy (CFP), EU Biodiversity Strategy to 2020, EU Regulation 1143/2014 on Invasive Alien Species, and the control of input of nutrients and chemicals into waters through the Water Framework Directive (WFD), the Nitrates Directive and the EU Common Agricultural Policy (CAP).

ΚΥΠΡΟΣ

Η Κύπρος δε διαθέτει μια ολοκληρωμένη νομοθεσία για την προστασία των χωρικών της υδάτων με αποτέλεσμα να υποβαθμίζονται από την ρύπανση και την εντατική τους εκμετάλλευση, καθιστώντας την εκτέλεση του έργου δυσκολότερη αφού υλοποιείται βάσει προϋπολογισμού και αφού είναι κατανεμημένη μεταξύ διάφορων κυβερνητικών υπηρεσιών και τοπικών διοικήσεων. Ορισμένοι σχετικοί νόμοι αναφορικά με την προστασία των υδάτων είναι ο Νόμος για την Προστασία των Παραλιών, ο Νόμος για την Αλιεία, οι Νόμοι για την Οργάνωση των Λιμένων της Κύπρου και ο Κανονισμός των Μαρινών, ενώ η Κύπρος έχει επίσης συνυπογράψει με άλλα Μεσογειακά κράτη κοινές συμβάσεις σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Η Κύπρος εφαρμόζει το Πλαίσιο Θαλάσσιας Στρατηγικής της Ε.Ε., αλλά η πλαστική ρύπανση των θαλασσών εξακολουθεί να είναι ένα φλέγων ζήτημα που απασχολεί τους τουριστικούς συλλόγους και φορείς του νησιού. Τα ξενοδοχεία στην Κύπρο εγκαινίασαν τη δική τους δράση, δεσμεύοντας να εγκαταλείψουν πρακτικές που συνδέονται με την περιττή χρήση πλαστικών υλών, εμπνέοντας επίσης άλλους φορείς να συμβάλλουν στο κύμα αλλαγής για την εξάλειψη της χρήσης πλαστικών μιας χρήσης όπου είναι δυνατόν. Μάλιστα, ορισμένα έργα που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αυτό έχουν λάβει χορηγήσεις από τοπικές διοικήσεις, τον Σύνδεσμο Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου, τον Σύνδεσμο Ξενοδόχων Κύπρου και το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε εδώ:

[Η Επισκόπηση της Εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Εφαρμογής 2019 για την Κύπρο, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή >](#)

[Άρθρο: Κύπρος: ICLG: Νόμος για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή 2020, για το Mondaq >](#)
[Για τις προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στην Κύπρο, από το πληροφοριακό σύστημα Βιοποικιλότητας για την Ευρώπη >](#)

ΕΛΛΑΔΑ

Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην Ελλάδα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, με την εθνική νομοθεσία να προσαρμόζεται στα ευρωπαϊκά πρότυπα και να επιβάλλει αυστηρότερα πρόστιμα σε όσους παραβιάζουν τις σχετικές νομοθεσίες. Ο Νόμος 743/1977 για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος παραμένει σε ισχύ μέχρι σήμερα και συμπληρώνεται από τα πλαίσια της ΕΕ καθώς και από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης για την Προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη ρύπανση - αν και η εφαρμογή της τελευταίας είναι ανεπαρκής. Ένας άλλος σημαντικός νόμος είναι ο υπ' αριθμό 4037 10/Α/30.01.2012, ο οποίος θεσπίζει διοικητικά πρόστιμα και ποινικές κυρώσεις σχετικά με τη ρύπανση από πλοία (για επιχειρήσεις και εταιρείες), σύμφωνα με όλους τους νόμους περί προστασίας του περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

Ωστόσο, πολλές πόλεις στην Ελλάδα εξακολουθούν να στερούνται των απαραίτητων υποδομών για την ασφαλή διαχείριση των απορριμμάτων. Θέματα όπως η ανεπάρκεια υποδομών ή οι παραχημένες υποδομές, η πολύπλοκη γραφειοκρατία και η έλλειψη κινήτρων για τήρηση των περιβαλλοντικών κανονισμών, επιβραδύνουν τυχόν θετικές εξελίξεις στην προστασία των ωκεανών και των υδάτων στην Ελλάδα. Η περιβαλλοντική φορολογία δεν εφαρμόζεται στο ίδιο επίπεδο με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, πέραν του πρόσφατου φόρου στις πλαστικές σακούλες μιας χρήσης, και δεν παρέχονται θετικά κίνητρα προς τους πολίτες να υιοθετήσουν «πιο πράσινες» συνήθειες.

Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε εδώ:

[Ελληνικό Εθνικό Πλαίσιο >](#)

[Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την επέκταση του δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα >](#)

[WWF για το Περιβαλλοντικό Δίκαιο στην Ελλάδα >](#)

[Κριτικές Περιβαλλοντικής Απόδοσης ΟΟΣΑ: Ελλάδα, 2020 >](#)

[Η Επισκόπηση Περιβαλλοντικής Εφαρμογής 2019 για την Ελλάδα, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή >](#)

[Για τις προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στην Ελλάδα, από το Πληροφοριακό Σύστημα Βιοποικιλότητας για την Ευρώπη >](#)

ΙΣΠΑΝΙΑ

Ο Νόμος για το Θαλάσσιο Περιβάλλον του 2010 προσάρμοσε την Οδηγία της ΕΕ 2008/56/CE στη χώρα, αποτελώντας ένα κομβικό σημείο στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην Ισπανία. Έχουν συσταθεί εθνικές πρωτοβουλίες και ειδικές ομάδες εργασίας, με τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων παραγόντων από την εθνική και περιφερειακή δημόσια διοίκηση, την ακαδημαϊκή κοινότητα, την κοινωνία των πολιτών και

τον επιχειρηματικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με ΜΚΟ για τη συλλογή δεδομένων για τα παράκτια θαλάσσια απορρίμματα. Τα πλαστικά απορρίμματα (και τα πλαστικά μιας χρήσης) είναι η πλέον μια πιεστική ανησυχία αναφορικά με τη ρύπανση των ωκεανών στη χώρα και ενώ δίνεται μεγάλη έμφαση ακόμα στην ανακύκλωση, πολλοί πιστεύουν ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην παροχή αντικινήτρων στην αγορά πλαστικών ειδών και στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης. Βήματα προς αυτές τις κατευθύνσεις έγιναν από πρωτοποριακά έργα με στόχο την απαγόρευση των πλαστικών μιας χρήσης, καθώς και στα πλαίσια της κυκλικής οικονομίας που χρησιμοποιούν συστήματα παρακαταθήκης και επιστροφής. Τα απορρίμματα που σχετίζονται με τα πλαστικά και η ρύπανση των ωκεανών αποτελούν ένα φλέγων ζήτημα ανάμεσα στην ισπανική κοινωνία και οι νόμοι, οι πολιτικές και οι στρατηγικές που αφορούν περιβαλλοντικά θέματα εφαρμόζονται σταδιακά. Η κοινωνία των πολιτών εξακολουθεί να απαιτεί από την κυβέρνηση την υιοθέτηση πολιτικών που υπερβαίνουν τις τυπικές μορφές ανακύκλωσης, ενώ η χώρα προσπαθεί να βρει τρόπους αντιμετώπισης του ζητήματος εστιάζοντας στις βαθύτερες αιτίες του.

Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε εδώ:

[Περιβαλλοντικό Δίκαιο και Πρακτική στην Ισπανία, μια επισκόπηση για το Πρακτικό Δίκαιο της Thomson Reuters >](#)

[Η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής 2019 για την Ισπανία, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή >](#)
[Σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στην Ισπανία, από το σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα για την Ευρώπη >](#)

[Για τις ακτές και το θαλάσσιο περιβάλλον στην Ισπανία, από το Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης >](#)

ΣΟΥΗΔΙΑ

Η κύρια περιβαλλοντική νομοθεσία στη Σουηδία είναι ο Σουηδικός Περιβαλλοντικός Κώδικας (SFS 1998:808), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 1999. Η Σουηδική Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος και η Σουηδική Υπηρεσία Διαχείρισης Υδάτων έχουν συντονιστικούς ρόλους, με την προστασία του θαλάσσιου και χερσαίου εδάφους να ανατίθεται στις περιφερειακές αρχές. Από το 2011, είναι παράνομη η ρύπανση σε κοινόχρηστους χώρους. Οι κανονισμοί στη διαχείριση των απορριμμάτων από τις δημοτικές αρχές επικαιροποιήθηκαν το 2020. Από το 2022, η Σουηδία εφαρμόζει την οδηγία SUP της ΕΕ και υιοθέτησε πρόσθετες απαγορεύσεις. Μια παλαιότερη εξαίρεση για μικρά αδικήματα σκουπιδιών έχει επίσης καταστεί παρωχημένη το 2022, μέσω τροποποιήσεων στον Περιβαλλοντικό Κώδικα, πράγμα που σημαίνει ότι άτομα που ρίχνουν έστω και σχετικά μικρά πράγματα που περιέχουν πλαστικό, όπως αποτσίγαρο, χαρτί περιτυλίγματος καραμέλας ή τσίχλα, μπορεί να τους επιβληθούν πρόστιμα. Η ευθύνες που αναλογούν στους βιομηχανικούς παραγωγούς ισχύουν για ορισμένες κατηγορίες απορριμμάτων. Σύμφωνα με το νόμο, οι επιχειρήσεις πρέπει να αναφέρουν τους όγκους παραγωγής προϊόντων που περιέχουν πλαστικό (συσκευασίες, φιάλες PET, οχήματα και ηλεκτρικά/ηλεκτρονικά προϊόντα, με εθελοντική συμφωνία για τα πλαστικά γεωργικής χρήσης), καθώς και να διαχειρίζονται τη μετά θάνατον ζωή τους όταν δεν χρησιμοποιούνται πλέον.

Συνεπώς, η σουηδική νομοθεσία θέτει πολλές απαιτήσεις στους κοινωνικούς φορείς, όπως τους πολίτες, τις δημοτικές αρχές (ευθύνη για τον καθαρισμό των απορριμμάτων) και τους παραγωγούς, αλλά χρειάζονται συμπληρωματικά μέτρα για να καταστεί πιο αποτελεσματική. Η Σουηδία εφαρμόζει μια εθνική στρατηγική κυκλικής οικονομίας, η οποία αναθέτει στη Σουηδική Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος τον εθνικό συντονισμό των πλαστικών και τη μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από αυτό, αλλά παρά τα ισχυρά πλαίσια πολιτικής και τις στρατηγικές, είναι πραγματικότητα ότι δεν εκπληρώνουν όλες οι επιχειρήσεις τις ευθύνες τους για την υποβολή εκθέσεων ή τις παρακάμπτουν αγοράζοντας πλαστικές ύλες από ξένες πηγές, και παρόλο που η ρύπανση είναι παράνομη, ο αριθμός των προστίμων για τη ρύπανση έχει σχεδόν μειωθεί κατά 50% από τον χρόνο που τέθηκε σε ισχύ.

Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε εδώ:

[Εθνική Ανασκόπηση της Σουηδίας 2021 σχετικά με την εφαρμογή της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, από τα Κυβερνητικά Γραφεία της Σουηδίας >](#)

[Η ανασκόπηση της περιβαλλοντικής εφαρμογής 2019 για τη Σουηδία, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή >](#)
[Σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στη Σουηδία, από το σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα για την Ευρώπη >](#)

[Στατιστικά στοιχεία για τα πρόστιμα για τη ρύπανση 2011-2020 >](#)

Η οδηγία για τα πλαστικά μίας χρήσης (SUP) - πώς τα πάμε μέχρι στιγμής;

Υπάρχουν πάντα περιθώρια βελτίωσης που πρέπει να γίνονται: καλύτερη παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων, διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού, καλύτερα προγράμματα παρακαταθήκης και επιστροφής, η χάραξη στόχων για μείωση της χρήσης του πλαστικού στο μέγιστο δυνατό βαθμό, επιβολή απαγορεύσεων κ.λπ. Οι καλές πρακτικές, ιδίως όταν παρατηρούνται σε χώρες που κατά τα άλλα δεν είναι προοδευτικές στην υιοθέτηση και εφαρμογή περιβαλλοντικών πολιτικών, μπορεί να ενθαρρύνει τόσο τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής όσο και την κοινωνία των πολιτών άλλων παρόμοιων ως προς την περιβαλλοντική πολιτική χωρών. Φαίνεται ότι η αλλαγή από πάνω προς τα κάτω δεν είναι πάντα τόσο αργή και αναποτελεσματική όσο συχνά πιστεύουμε ότι είναι η αναμένουμε, και ότι, στην πραγματικότητα, η αλλαγή είναι δυνατή σε θεσμικό επίπεδο.

Η αξιολόγηση της μεταφοράς του νόμου περί των πλαστικών μιας χρήσης στις εθνικές νομοθεσίες των ευρωπαϊκών χωρών το 2021 σύμφωνα με την Οδηγία της Ε.Ε., από το Surfrider Foundation Europe & Rethink Plastic Alliance, που ονομάζεται [«Moving on from single-use plastics: how is Europe doing?»](#) και περιγράφει την εικόνα που επικρατεί σε διάφορες χώρες σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας και τι περισσότερο μπορεί να γίνει σε σχέση με αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Εμβάθυνση – Έρευνα, εκθέσεις και άλλοι σπουδαίοι πόροι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Αυτός ο οδηγός σχεδιάστηκε ως ένα πρακτικό εργαλείο για να σας βοηθήσει στη συνεργασία σας με τους νέους. Περιέχει απαραίτητες πληροφορίες για να εξοικειωθείτε με την πραγματικότητα των πλαστικών απορριμμάτων και το παγκόσμιο κίνημα προστασίας των ωκεανών. Τούτου λεχθέντος, ο οδηγός δεν εμβαθύνει στην τεράστια ποικιλία πρωτοβουλιών και γνώσεων που υπάρχουν σχετικά με τη δράση για την απαλλαγή των ωκεανών από το πλαστικό. Ακολουθούν μερικοί περισσότεροι σύνδεσμοι και πληροφορίες εάν θέλετε να εμβαθύνετε στα θέματα αυτά.

Θυμηθείτε να ελέγξετε το [OCEA\(n\)RT Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δεξιοτήτων](#) για περισσότερες γνώσεις και συμβουλές αναφορικά με τους τρόπους ενίσχυσης της συμμετοχής των νέων στην περιβαλλοντική προστασία των ωκεανών.

Για τα πλαστικά απορρίμματα στις θάλασσες

GLOBAL Report: [Drowning in Plastics – Marine Litter and Plastic Waste Vital Graphics](#) (2021) by UNEP et al., an overview of the global challenges related to marine litter and plastic waste, using graphic illustrations accompanied by condensed descriptions of key thematic areas. (English)

GLOBAL Report: [The Sustainable Development Report](#) (2021), by Cambridge University Press, a global assessment on reaching the 17 SDG's. (English)

GLOBAL Report: [The business case for a UN treaty on plastic pollution](#) (2020) by WWF, The Ellen MacArthur Foundation and BCG, a report that argues that a UN treaty on plastic pollution would benefit businesses as well as the environment. (English)

GLOBAL Report: [Just one word: refillables](#) (2020) by Oceana, a global report in the relation between PET bottles, and plastic marine pollution, with thoughts on how the soft drink industry can – right now – reduce marine plastic pollution by billions of bottles each year. (English)

GLOBAL Report: [30X30 a Blueprint for Ocean Protection](#) (2019) by University of Oxford, University of York and Greenpeace, a report on how we can protect 30% of our oceans by 2030. (English)

GLOBAL Report: [Single-use Plastics - A Roadmap for Sustainability](#) (2018), by UNEP, a report aimed at policymakers that introduces measures to curb consumption and improve management of single-use plastics. (English)

GLOBAL Report resource: [UN Environmental Programme \(UNEP\)](#), publications and data from UNEP. (English)

GLOBAL Report resource: [The Organisation for Economic Co-operation and Development: Ocean](#), by OECD, an overview of the organisation's work in support of a sustainable ocean. (English)

GLOBAL Educational platform: [Ocean Campus](#), by Surfrider Network Europe, an organisation working for the preservation of the oceans through conservation, activism, research, and education. (English)

GLOBAL Educational platform and project hub: [Plastic Oceans](#), by Plastic Oceans International, a non-profit organisation working to end plastic pollution and to foster sustainable communities worldwide by using Education, Activism, Advocacy and Science. (English)

GLOBAL Educational platform: [The Global Goals For Sustainable Development on SDG 14 - Life Below Water](#), by Project Everyone, an educational overview of SDG 14. (English)

GLOBAL Educational platform: [Planet or Plastic?](#), by National Geographic, a multiyear effort to raise awareness about the global plastic trash crisis. (English)

GLOBAL Toolkit: [Tide Turners Plastic Challenge](#), by CEE and WWF India, an educational material about the impact of plastic pollution, how to reduce your plastic consumption, and how to encourage others to do the same. (English)

GLOBAL Podcast: [Plastisphere](#), an investigative podcast by journalist Anja Krieger (English)

GLOBAL Campaign: [Clean Seas](#), a global campaign started in 2017 in which UNEP is connecting individuals, civil society groups, industry and governments to catalyse change and transform habits, practises, standards and policies around the globe to dramatically reduce marine litter and its negative impacts. (English)

EU Report: [Best practices to gradually reduce and remove one single use plastics in Europe](#) (2021) by Seas At Risk, a catalogue with exemplar initiatives per country. (English, also available in Spanish and Greek)

EU Report: [Moving on from single-use plastics: how is Europe doing?](#) (2021), by Rethink Plastic alliance, an assessment of European countries' transposition of the Single Use Plastics Directive. (English)

GR Report: [National Strategy for Adapting to Climate Change](#) (2016), a governmental report by Greek authorities, detailing negative impacts of climate change, and the different bodies and stakeholders that must take actions to combat it, from the individual to businesses. (Greek)

ES Report: [More trash, more cash. Who is really behind the plastic crisis in Spain?](#) (2021), by Changing Markets Foundation, a report that critically reviews the problem with plastic in Spain and provides recommendations addressed at policymakers, companies, retailers, citizens and consumers. (English)

ES Report: [Technical document of the working group for marine litter in Spain](#) (2018), by Conama2018, reviews the problem at global, European and national levels, revealing the groups of interest concerned, the strategies put in place and the commitments of key stakeholders. (Spanish)

ES Roadmap: [Citizens' Decalogue against marine litter](#) (2017), a roadmap agreed by environmental organisations in Spain, administrations, CSO's, fishermen and the business sector, with 10 commandments on how citizens can contribute to the improvement of the environmental status of the seas. (Spanish)

ES Report: [What to do with the can?](#) (2010), by Retorna, analyses the situation on the single use plastic recycling system in Spain, and introduces a proposal for a Deposit and Return System (DRS), in comparison to other countries who have implemented it. (Spanish)

SE Roadmap: [The Swedish EPA's roadmap for the sustainable use of plastics](#) (2021), provides an overall picture of where we are going and a guide on what a sustainable use of plastics means. (English, Swedish version also available)

SE Report: [Everything you \(don't\) want to know about plastic](#) (2014), by the Swedish Society for Nature Conservation, an extensive report presenting what consequences plastic can have on human health and the environment and how to tackle this complex problem. (Swedish)

SE Podcast: [Hello Plastic Free Oceans](#), by Keep Sweden Clean, an educational podcast on marine plastic pollution and how to fight it. (English)

Για τη νεολαία και το περιβάλλον

GLOBAL Report: [GEO-6 for Youth](#) (2021) by UNEP, an interactive e-publication report written by youth for youth to inform, engage, educate, and lead youth towards environmental action (English)

EU Report: [Active youth, better environment](#) (2018), a report by Youth and Environment Europe, a network of youth environmental NGOs, on how to include young people in environmental decision-making. (English)

EU Guide: [Be\(e\) the change](#) (2016), a guide by Youth and Environment Europe, for all young environmental enthusiasts who want to explore different aspects of organising a successful environmental campaign. (English)

EU Toolkit: [Youth for a just transition - A toolkit for youth participation in the Just Transition Fund](#) (2021), a toolkit for youth participation, focusing on how to incorporate the voices of youth on implementing the European Green Deal. (English)

GR Article: [Climate Change, society and Environmental Ethics](#) (2019), an open science article made by young students, looking at dilemmas regarding the relation between individual and community responsibilities for environmental protection. (Greek)

SE Educational platform and resource hub: [Ocean Blues at the University of Gothenburg](#), a project linking non-academic young adults to the scientific community to discuss threats to the marine environment and how we can create a more sustainable future through action. (Swedish)

Περί περιβαλλοντικής τέχνης και επικοινωνίας

GLOBAL Article: [Visual art as a way to communicate climate change: a psychological perspective on climate change-related art](#) (2017), by the CLIMart project, an article discussing the possible effects of climate change-related visual art. (English)

EU Report: [Climate Visuals](#) (2016), by Climate Outreach, a report specifically on visual climate change communication, presenting seven principles for effective visual communication around environmental protection, based on in-depth, international social research. (English)

ES Article: [Art and Sustainability. Artistic Responses to the Collapse](#) (2018), by the Barcelona Research Creation, an article on contemporary art and political ecology. (Spanish)

UK Report: [Climate communication in practice](#) (2018), by Climate Outreach, a report presenting key findings about climate communication in the UK, with visual arts and creative methods analysed and recommended to make climate communication be engaging and build balanced optimism. (English)

UK Report: [The Seven Dimensions of Climate Change](#) (2015), by the UK's Royal Society of Arts, a report identifying Culture as one of the seven interconnected dimensions of making climate change a shared social challenge, namely regarding artistic mediums that can associate climate change viscerally to what we care about in our everyday lives. (English)

UK Report, [Young Voices: how do 18-25 year olds engage with climate change?](#) (2014), by Climate Outreach, asking young people in the UK how to engage their peers more effectively. (English)